

unicef

dla każdego dziecka

Prawa dziecka z perspektywy dzieci, rodziców i nauczycieli

Raport z badań

Publikacja powstała w ramach wspólnego przedsięwzięcia

unicef
dla każdego dziecka

ABR SESTA
MARKET RESEARCH & CONSULTING

 Syno

Opracowanie i redakcja:

Ewa Falkowska, Dyrektor ds. Advocacy UNICEF Polska
Agnieszka Telusiewicz-Pacak, Koordynator ds. Advocacy UNICEF Polska

Opracowanie graficzne, skład, korekta, druk:

Taka Paka Project and Design Group – Halina Ostaszewska
takapaka.com

Każda część niniejszej publikacji może być bez ograniczeń wykorzystywana pod warunkiem umieszczenia następującej adnotacji: Stowarzyszenie UNICEF Polska (2019), „*Prawa dziecka z perspektywy dzieci, rodziców i nauczycieli. Raport z badań.*”, E. Falkowska, A. Telusiewicz-Pacak, UNICEF Polska, Warszawa 2019.

ISBN 978-83-950808-5-2

Stowarzyszenie Polski Komitet Narodowy Funduszu Narodów Zjednoczonych
na Rzecz Dzieci – UNICEF

ul. Rolna 175 D
02-729 Warszawa

e-mail: unicef@unicef.pl

www.unicef.pl

Prawa dziecka z perspektywy dzieci, rodziców i nauczycieli

Raport z badań

Publikacja powstała w ramach wspólnego przedsięwzięcia

Spis treści

Kluczowe wnioski i nota metodologiczna	13
Szczęście i prawa dziecka z perspektywy dzieci	17
Prawa dziecka z perspektywy rodziców i ich respektowanie w najbliższym otoczeniu dziecka	25
Prawa dziecka w szkole oraz szkoła z perspektywy dzieci, rodziców i nauczycieli	37
Prawa dziecka z perspektywy nauczycieli	51
Demografia	56

Przedmowa

Każde dziecko, bez względu na swoje pochodzenie czy status społeczno-ekonomiczny, powinno mieć zagwarantowane szczęśliwe dzieciństwo. Rolą nas, dorosłych, jest zadbanie, aby dzieci mogły korzystać ze swoich praw.

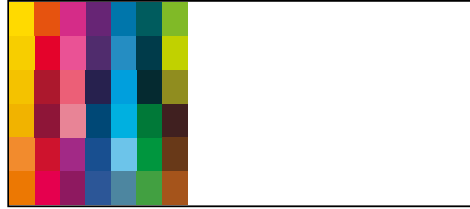
Piszę te słowa w przededniu 30. rocznicy uchwalenia Konwencji o prawach dziecka. Jest to wyjątkowa data dla wszystkich dzieci, a dla Polaków ma szczególne znaczenie, gdyż to właśnie nasz kraj jako pierwszy przedłożył na arenie międzynarodowej projekt Konwencji o prawach dziecka. W ten sposób powstał najbardziej uniwersalny dokument stanowiący o ich prawach. Możemy być dumni z tego dziedzictwa, które w obszarze praw dziecka ma w Polsce długą tradycję, sięgającą idei głoszonych przez Janusza Korczaka i Stefanię Sempołowską, działalność Ludwika Rajchmana założyciela UNICEF, po współczesny rozwój społeczeństwa obywatelskiego i powołanie organizacji zajmujących się ochroną praw dziecka.

Wkład Polski w propagowanie praw dziecka był i jest niepodważalny. Wyzwań, przed jakimi współcześnie stoimy, jest wiele, ale warto poznać w tym względzie zdanie najmłodszych, których prawa dziecka dotyczą. Przeprowadziliśmy wspólnie z partnerami projekt badawczy, którego celem jest poznanie opinii dzieci, rodziców i nauczycieli na temat praw dziecka.

Czy prawa dziecka są tak samo rozumiane przez dzieci i dorosłych? Co powoduje, że dzieci czują się szczęśliwe? W jakich obszarach zdaniem rodziców prawa dziecka nie są respektowane? Czy nauczyciele dostrzegają potrzebę edukacji o prawach dziecka? To są kluczowe zagadnienia, na które staraliśmy się znaleźć odpowiedź. Dzisiaj oddajemy w Państwa ręce unikalne opracowanie, które przybliży nas do zrozumienia, co jest ważne dla dzieci i co musimy jeszcze uczynić, aby zapewnić im szczęśliwe dzieciństwo.

Marek Krupiński
Dyrektor Generalny
UNICEF Polska

 <p>1</p> <p>DEFINICJA DZIECKA</p>	 <p>2</p> <p>OCHRONA PRZED DYSKRYMINACJĄ</p>	 <p>3</p> <p>DOBRO DZIECKA</p>	 <p>4</p> <p>PRZESTRZEGANIE PRAW DZIECKA</p>	 <p>5</p> <p>ROLA RODZINY W ROZWOJU DZIECKA</p>	 <p>6</p> <p>ŻYCIE, WARUNKI BYTOWE I ROZWÓJ</p>	 <p>7</p> <p>IMIĘ, NAZWISKO I OBYWATELSTWO</p>
 <p>8</p> <p>TOŻSAMOŚĆ</p>	 <p>9</p> <p>WIĘZI RODZINNE</p>	 <p>10</p> <p>KONTAKT Z RODZICAMI PRZEBYWAJĄCYMI W INNYM KRAJU</p>	 <p>11</p> <p>OCHRONA PRZED UPROWADZENIEM</p>	 <p>12</p> <p>POSZANOWANIE POGLĄDÓW DZIECI</p>	 <p>13</p> <p>SWOBODA WYPOWIEDZI</p>	 <p>14</p> <p>WOLNOŚĆ MYŚLI I WYZNANIA</p>
 <p>15</p> <p>SWOBODA ZRZESZANIA SIĘ</p>	 <p>16</p> <p>OCHRONA PRYWATNOŚCI</p>	 <p>17</p> <p>DOSTĘP DO INFORMACJI</p>	 <p>18</p> <p>ODPOWIEDZIALNOŚĆ RODZICÓW</p>	 <p>19</p> <p>OCHRONA PRZED PRZEMOCĄ</p>	 <p>20</p> <p>DZIECI BEZ RODZINY</p>	 <p>21</p> <p>DZIECI ADOPTOWANE</p>
 <p>22</p> <p>DZIECI UCHODZICY</p>	 <p>23</p> <p>DZIECI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ</p>	 <p>24</p> <p>ZDROWIE, WODA, ŻYWNOŚĆ, ŚRODOWISKO</p>	 <p>25</p> <p>NADZÓR NAD MIEJSCEM PRZEBYWANIA DZIECKA</p>	 <p>26</p> <p>POMOC SPOŁECZNA I EKONOMICZNA</p>	 <p>27</p> <p>ŻYWNOŚĆ, ODZIEŻ, BEZPIECZNY DOM</p>	 <p>28</p> <p>DOSTĘP DO EDUKACJI</p>
 <p>29</p> <p>CELE EDUKACJI</p>	 <p>30</p> <p>MNIEJSZOŚCI KULTUROWE, JĘZYKOWE I RELIGIJNE</p>	 <p>31</p> <p>WYPOCZYNEK, ZABAWA, KULTURA, SZTUKA</p>	 <p>32</p> <p>OCHRONA PRZED NIEBEZPIECZNĄ PRACĄ</p>	 <p>33</p> <p>OCHRONA PRZED NARKOTYKAMI</p>	 <p>34</p> <p>OCHRONA PRZED WYKORZYSTANIEM SEKSUALNYM</p>	 <p>35</p> <p>PRZECIWDZIAŁANIE SPRZEDAŻY I HANDLOWI DZIECI</p>
 <p>36</p> <p>OCHRONA PRZED WYŻYSKIEM</p>	 <p>37</p> <p>DZIECI POZBAWIONE WOLNOŚCI</p>	 <p>38</p> <p>OCHRONA W CZASIE WOJNY</p>	 <p>39</p> <p>REHABILITACJA I REINTEGRACJA</p>	 <p>40</p> <p>DZIECI NARUSZAJĄCE PRAWO</p>	 <p>41</p> <p>NAJLEPSZE PRAWO DLA DZIECI</p>	 <p>42</p> <p>POWSZECHNA ZNAJOMOŚĆ PRAW DZIECKA</p>
<p>43-54</p> <p>ZASADY DZIAŁANIA KONWENCJI</p>	<h1>KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA</h1>					

KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH – WERSJA DLA DZIECI

Konwencja o prawach dziecka Organizacji Narodów Zjednoczonych jest ważną umową między państwami, które zobowiązały się chronić prawa dzieci.

Konwencja o prawach dziecka wyjaśnia, kim są dzieci, jakie mają prawa i jakie obowiązki rządzący mają wobec nich. Wszystkie prawa są ze sobą powiązane, wszystkie są jednakowo ważne i nie można ich dzieciom odebrać.

Ten tekst wspiera Komitet Praw Dziecka.

© UNICEF

DEFINICJA DZIECKA

Dzieckiem jest każda osoba, która nie ukończyła 18 lat.

OCHRONA PRZED DISKRIMINACJĄ

Prawa dziecka zawarte w Konwencji dotyczą każdego dziecka, niezależnie od pochodzenia, koloru skóry, płci, języka, religii, poglądów, przynależności kulturowej, niepełnosprawności czy poziomu zamożności. Wszystkie dzieci są równe wobec prawa i żadne dziecko nie powinno być traktowane niesprawiedliwie.

DOBRO DZIECKA

Kiedy dorośli podejmują decyzje, powinni zastanowić się, w jaki sposób wpłyną one na dzieci. Wszyscy dorośli powinni kierować się dobrem dziecka. Władze powinny dbać o to, aby dzieci były otaczane ochroną i opieką swoich rodziców, a kiedy to potrzebne, także innych osób. Władze powinny kontrolować osoby i placówki odpowiedzialne za opiekę nad dziećmi, aby dobrze i właściwie wykonywały swoją pracę.

PRZESTRZEŻENIE PRAW DZIECKA

Władze muszą robić wszystko, co w ich mocy, aby każdemu dziecku w kraju zapewnić możliwość korzystania ze wszystkich praw wynikających z tej Konwencji.

ROLA RODZINY W ROZWOJU DZIECKA

Władze powinny pozostawić rodzinom i społecznościom możliwość wychowywania i wspierania dzieci tak, aby dorastając, uczyły się korzystać z przysługujących im praw w najlepszy możliwy sposób.

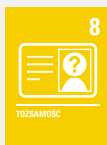
ŻYCIE, WARUNKI BYTOWE I ROZWOJ

Każde dziecko ma prawo do życia. Władze muszą zapewnić dzieciom jak najlepsze warunki do życia i rozwoju.

IMIĘ, NAZWISKO I OBYWATELSTWO

Dzieci muszą zostać zarejestrowane po urodzeniu oraz otrzymać imię i nazwisko oficjalnie uznawane przez władze. Dzieci muszą mieć obywatelstwo (przynależność do państwa). O ile to możliwe, dzieci powinny znać swoich rodziców i przebywać pod ich opieką.

TOŻSAMOŚĆ

Dzieci mają prawo do własnej tożsamości – oficjalnego uznania tego, kim są, w tym do imienia i nazwiska, obywatelstwa i relacji rodzinnych. Nikt nie powinien im tego odbierać, a jeśli tak się stanie, władze mają obowiązek pomóc dzieciom szybko odzyskać tożsamość.

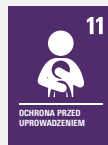
ŻYCIE RODZINNE

Dzieci nie powinny być oddzielane od rodziców, chyba że rodzice źle się nimi opiekują – na przykład, gdy rodzic krzywdzi dziecko lub się nim nie zajmuje. Dzieci, których rodzice nie mieszkają razem, powinny pozostawać w kontakcie z obojgiem rodziców, chyba że zagraża to dobru dziecka.

KONTAKT Z RODZICAMI PRZEZYWAJĄCYMI W INNYM KRAJU

Jeśli dziecko mieszka w innym kraju niż jego rodzice, władze mają obowiązek umożliwiać dziecku i jego rodzicom kontakty, w tym podróże tak, aby rodzina mogła kontaktować się i przebywać razem.

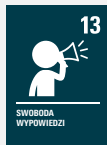
OCHRONA PRZED UPRAWDZCZENIEM

Władze mają obowiązek zapobiegać wywożeniu dzieci z kraju, gdy jest to niezgodne z prawem, na przykład w sytuacjach, kiedy dziecko zostaje uprowadzone lub jest przetrzymywane przez jednego z rodziców za granicą bez zgody drugiego rodzica.

POSZANOWANIE POGLĄDÓW DZIECI

Dzieci mają prawo do swobodnego wypowiedzenia się w sprawach, które ich dotyczą. Dorośli powinni słuchać dzieci i traktować je poważnie.

SWOBODA WYPOWIEDZI

Dzieci mają prawo do swobodnego dzielenia się z innymi tym, czego się uczą, co myślą i czują w każdej formie ustnej, pisemnej, rysunkowej lub w jakiegokolwiek innej, dopóki nie krzywdzi to innych ludzi.

WOLNOŚĆ MYŚLI I WYRAŻANIA

Dzieci mogą decydować o tym, co myślą, co uważają i w co wierzą, ale nie powinno to ograniczać przysługujących innym praw. Wychowując dzieci, rodzice mogą uczyć je, jak prawidłowo korzystać z tego prawa.

SWOBODA PRZYSTĘPIANIA SIĘ

Dzieci mogą przystępować do grup i organizacji lub je zakładać, a także mogą spotykać się z innymi, o ile nie krzywdzi to innych ludzi.

OCHRONA PRYWATNOŚCI

Każde dziecko ma prawo do prywatności. Prawo musi chronić prywatność dzieci, ich rodzinę, dom, korespondencję i reputację (czyli dobre imię) przed wszelkimi zagrożeniami.

DOSTĘP DO INFORMACJI

Dzieci mają prawo do uzyskiwania informacji z internetu, radia, telewizji, gazet, książek i innych źródeł. Dorośli powinni zadbać o to, aby przekazywane dzieciom treści nie były szkodliwe. Władze powinny zachęcać media do udostępniania informacji z wielu różnych źródeł oraz w języku zrozumiałym dla dzieci.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ RODZICÓW

Rodzice są głównymi osobami odpowiedzialnymi za wychowanie dziecka. Kiedy dziecko nie ma rodziców, inna osoba dorosła pełni ich funkcję i jest nazywana „opiekunem”. Rodzice i opiekunowie powinni zawsze uwzględniać to, co jest najlepsze dla dziecka. Władze powinny im w tym pomagać. Jeśli dziecko ma oboje rodziców, oboje powinni być odpowiedzialni za wychowanie dziecka.

OCHRONA PRZED PRZEMOCĄ

Władze mają obowiązek chronić dzieci przed przemocą, wykorzystywaniem i zaniedbaniem ze strony opiekunów.

DZIECI BEZ RODZINY

Każde dziecko, które nie może być otoczone opieką przez własną rodzinę, ma prawo do opieki sprawowanej przez osoby szanujące jego religię, kulturę, język i inne aspekty życia dziecka.

DZIECI ADOPTOWANE

W przypadku adopcji dziecka, najważniejsze jest, aby kierować się tym, co jest dla niego najlepsze. Jeśli nie jest możliwa odpowiednia opieka we własnym kraju – na przykład zamieszkanie z inną rodziną – dziecko może zostać adoptowane w innym kraju.

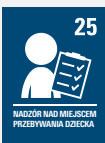
22 Dzieci, będące uchodźcami, które przeprowadzają się do innego kraju ze swojej ojczyzny (ponieważ pobyt tam nie był dla nich bezpieczny), powinny uzyskać pomoc i ochronę oraz mieć takie same prawa, jak dzieci urodzone w kraju, do którego przybyły.

23 Każde dziecko z niepełnosprawnością powinno mieć zapewnione jak najlepsze warunki do funkcjonowania w społeczeństwie. Władze powinny usuwać wszelkie przeszkody tak, aby dzieci z niepełnosprawnościami mogły stać się niezależne i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

24 Dzieci mają prawo do najlepszej możliwej opieki zdrowotnej, czystej wody pitnej, zdrowej żywności oraz czystego i bezpiecznego środowiska naturalnego. Wszyscy dorośli i dzieci powinni wiedzieć, jak dbać o bezpieczeństwo i zdrowie.

25 Sytuacja każdego dziecka umieszczonego w placówce – w celu zapewnienia opieki, ochrony lub zdrowia – powinna być regularnie monitorowana, aby kontrolować, czy wszystko przebiega prawidłowo i czy jest to nadal najlepsze miejsce dla dziecka.

26 Władze powinny zapewnić pieniądze lub inne wsparcie, aby pomóc dzieciom z najbardziej potrzebujących rodzin.

27 Dzieci mają prawo do odpowiednich warunków życia, aby móc się rozwijać w najlepszy możliwy sposób. Władze powinny pomagać rodzinom i dzieciom, które nie mogą sobie na to pozwolić.

28 Każde dziecko ma prawo do edukacji. Edukacja podstawowa powinna być bezpłatna, z kolei edukacja średnia i wyższa powinna być dostępna dla każdego dziecka. Dzieci należy zachęcać do ukończenia szkoły na najwyższym możliwym poziomie. Szkoły powinny uwzględniać prawa dzieci i w żadnym wypadku nie stosować przemocy.

29 Edukacja powinna pomagać dzieciom w pełni rozwijać ich osobowość, talenty i umiejętności. Dzieci powinny nauczyć się rozumieć swoje prawa oraz szanować prawa i kultury innych oraz to, co różni ludzi. Edukacja pokazuje, jak żyć w pokoju i chronić środowisko.

30 Dzieci mają prawo do używania własnego języka, do swojej kultury i do wyznawania swojej religii – nawet jeśli nie są one wspólne dla większości ludzi w kraju, w którym mieszkają.

31 Każde dziecko ma prawo do odpoczynku, relaksu, zabawy i uczestnictwa w życiu kulturalnym i artystycznym.

32 Dzieci mają prawo do ochrony przed wykonywaniem pracy, która jest dla nich niebezpieczna lub szkodliwa dla zdrowia, edukacji lub prawidłowego rozwoju. Jeśli dzieci pracują, mają prawo do bezpieczeństwa i uczciwej zapłaty.

33 Władze muszą chronić dzieci przed używaniem narkotyków oraz angażowaniem ich w produkcję i handel tymi substancjami.

34 Władze powinny chronić dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych, w tym przed osobami zmuszającymi dzieci do uprawiania seksu za pieniądze lub do brania udziału w zdjęciach czy filmach o treściach pornograficznych.

35 Władze muszą dopilnować, aby dzieci nie były porwane, sprzedawane lub zabierane do innych krajów lub miejsc, w których będą poddane wyzyskowi (wykorzystywane).

36 Dzieci mają prawo do ochrony przed wszelkimi innymi formami wyzysku (wykorzystywania), nawet jeśli nie są one wyraźnie wymienione w tej Konwencji.

37 Dzieci, które zostały oskarżone o łamanie prawa, nie powinny być pozbawiane życia, torturowane, okrutnie traktowane, dożywotnio więzione lub więzione razem z dorosłymi. Umieszczenie dziecka w więzieniu powinno być ostatecznym rozwiązaniem i trwać możliwie najkrócej. Dzieci przebywające w więzieniu powinny mieć dostęp do pomocy prawnej i mieć możliwość pozostawania w kontakcie z rodziną.

38 Dzieci mają prawo do ochrony w czasie wojny. Żadne dziecko poniżej 15. roku życia nie może wstąpić do wojska ani uczestniczyć w wojnie.

39 Dzieci, które w wyniku wojny zostały ranne, były zanieczywane lub źle traktowane, mają prawo do uzyskania pomocy, która pozwoli im wrócić do zdrowia i odzyskać godność.

40 Dzieci oskarżone o łamanie prawa powinny mieć dostęp do pomocy prawnej i uczciwego traktowania. Należy zaoferować im różne możliwości, aby mogły stać się dobrymi członkami swoich społeczności. Więzienie powinno być ostatecznością.

41 Jeśli prawo w danym kraju lepiej chroni prawa dzieci niż postanowienia tej Konwencji, należy je stosować.

42 Władze powinny aktywnie informować dzieci i dorosłych o treści tej Konwencji, aby każdy znał prawa dzieci.

43-54 Przepisy tych artykułów wyjaśniają, w jaki sposób władze, Organizacja Narodów Zjednoczonych – w tym Komitet Praw Dziecka i UNICEF – oraz inne organizacje starają się zapewnić wszystkim dzieciom możliwość pełnego korzystania z ich praw.

**Kluczowe
wnioski i nota
metodologiczna**

Tło projektu

W 2019 roku przypada 30. rocznica przyjęcia Konwencji o prawach dziecka przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych. Jednym z najważniejszych celów UNICEF jest promowanie i monitorowanie przestrzegania praw dzieci oraz propagowanie Konwencji o prawach dziecka w kraju i za granicą.

W ramach wspólnego przedsięwzięcia UNICEF Polska, ABR SESTA i SYNO Polska zostało przeprowadzone badanie stanu faktycznego przestrzegania praw dziecka w Polsce.

W ramach przedsięwzięcia Instytut ABR SESTA zapewnił wsparcie merytoryczne i odpowiadał za przygotowanie narzędzi badawczych zgodnie ze standardami ESOMAR i PTBRIO oraz kontrolę i analizę danych i przygotowanie raportów z projektu.

Do zadań SYNO Polska należało programowanie i testowanie kwestionariuszy wywiadu oraz realizacja badania, ze szczególnym uwzględnieniem uzyskania zgód opiekunów lub rodziców potencjalnych, niepełnoletnich respondentów z zachowaniem standardów ESOMAR i PTBRIO.

Cele projektu

Pozyskanie wiedzy o stanie praw dziecka w Polsce z perspektywy dzieci i młodzieży, rodziców oraz nauczycieli, a w szczególności:

- Ilościowa eksploracja świadomości dzieci i młodzieży w zakresie praw dziecka, prawa do prywatności, szacunku, godności, poczucia bezpieczeństwa oraz ocena relacji z rodzicami, nauczycielami i rówieśnikami.
- Poznanie stanu wiedzy nauczycieli i pedagogów na temat praw dziecka, wdrażania edukacji do programu nauczania, dostępu do narzędzi oraz doświadczeń związanych z nieprzestrzeganiem praw dziecka i opinii dotyczących uczestnictwa dzieci w życiu szkoły.
- Poznanie perspektywy rodziców, tj. znajomości i świadomości w zakresie praw dziecka, przestrzegania praw dziecka, stopnia przekazywania informacji o prawach dziecka oraz ocena placówek edukacyjnych i aspektów związanych z wychowywaniem.

Metodologia

Technika badawcza: CAWI (Computer-Assisted Web Interview) – wspomagany komputerowo wywiad za pomocą strony www.

Grupy docelowe:

- Uczniowie klas VI-VIII, szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, N= 827 efektywnych wywiadów, w podziale na:
 - › dzieci w wieku 12-14 lat, N= 400 wywiadów,
 - › młodzież w wieku 15-17 lat, łączna próba N= 427 wywiadów.
- Nauczyciele i pedagodzy szkolni, N= 405 efektywnych wywiadów, w podziale na pracowników różnych typów szkół.
- Rodzice posiadający min. jedno dziecko w wieku 12-17 lat, N= 807 efektywnych wywiadów, w podziale na:
 - › posiadających min. jedno dziecko będące w wieku 12-14 lat, N= 404 wywiady,
 - › posiadających min. jedno dziecko będące w wieku 15-17 lat, N= 403 wywiady.

Reprezentatywność doboru próby: zrealizowane wielkości próby umożliwiają wnioskowanie co najmniej na poziomie ufności 0.95, przy błędzie maksymalnym 5%.

Wizualizacje graficzne odnoszą się do wielkości prób ogółem.

Terminy realizacji:

- wywiady z dziećmi i młodzieżą oraz rodzicami od 25 do 30 czerwca 2019 roku,
- wywiady z nauczycielami i pedagogami od 25 czerwca do 3 lipca 2019 roku.

Czas trwania wywiadu: 20 minut

Uwaga: Na wybranych wykresach suma odpowiedzi może wynieść 99% lub 101%, co wynika z zaokrągleń miejsc po przecinku. Przykładem jest procentowy rozkład odpowiedzi: $2 \times 33,3\% + 33,4\%$, lub $25,6\% + 25,6\% + 24,6\% + 24,2\%$.

Kluczowe wnioski

Poczucie szczęścia dzieci

- Dzieci i młodzież są bardziej szczęśliwe w opinii rodziców (85%) niż samych zainteresowanych (75%).
- Poczucie szczęścia wśród dzieci różnicuje ich wiek, a co za tym idzie typ szkoły. Dzieci młodsze i uczęszczające do podstawówki czują się ogólnie bardziej szczęśliwe.
- Czynniki wpływające na szczęście, zdaniem dzieci, to najczęściej spędzanie czasu z przyjaciółmi, a według rodziców to bycie kochanym przez rodzinę.
- Dzieci najczęściej są nieszczęśliwe z powodów związanych ze szkołą, czyli wymagających nauczycieli, złych ocen i nadmiaru nauki oraz z powodu złych relacji z najbliższymi i rówieśnikami.

Szkoła w opinii dzieci, nauczycieli i rodziców

- Niemal 2/3 12–14-latków chętnie uczęszcza do szkoły. Odsetek ten spada z wiekiem. Jedynie nieco ponad połowa (53%) 15–17-latków chętnie chodzi do szkoły.
- Większość uczniów ma dobre lub bardzo dobre relacje z rówieśnikami i nauczycielami.
- Co czwarte dziecko doświadcza przemocy słownej – najczęściej ze strony rówieśników, rodzeństwa i internautów.
- Zdecydowana większość rodziców i nauczycieli uważa szkołę za bezpieczne miejsce.
- Dwóch na trzech rodziców i nauczycieli słyszało o przemocy rówieśniczej w szkole, do której uczęszcza ich dziecko.

Dzieci w rodzinie

- Czworo na pięcioro badanych dzieci w wieku 12-14 lat mieszka z obojgiem rodziców.
- Dzieci i młodzież mają lepsze relacje z mamą (87%) niż z tatą (70%).
- Rodzice i dzieci mają odmienne zdanie na temat ważnych spraw w ich życiu.
- Tematy ważne w opinii dzieci i młodzieży to przyszła praca i zdrowie. Na trzecim miejscu wśród 12–14-latków jest bezpieczeństwo w internecie, a wśród 15–17-latków ekologia i klimat.
- Rodzice inaczej postrzegają swoje reakcje na pozytywne i negatywne zachowania swoich dzieci niż same dzieci. Wyrozumiałość rodziców, wyznaczanie kary lub zakazów oraz krzyk to według dzieci najczęstsze reakcje rodziców na ich negatywne zachowanie.

- Z wiekiem spada liczba dzieci uczestniczących regularnie w zajęciach pozaszkolnych, a głównymi powodami są brak zainteresowania dodatkowymi aktywnościami i zbyt duże przeciążenie zajęciami szkolnymi.

Prawa dziecka w rodzinie

- Prawa dziecka budzą pozytywne skojarzenia wśród rodziców. 95% dzieci i młodzieży spotkało się z tym pojęciem, a głównym źródłem informacji jest szkoła.
- Z wiekiem rośnie świadomość treści dotyczących praw dziecka wśród uczniów oraz odsetek dzieci i młodzieży deklarujących, że ich prawa zostały naruszone.
- Politycy i władze lokalne zdaniem dzieci i młodzieży w najmniejszym stopniu przestrzegają praw dziecka.
- Zdaniem połowy nauczycieli (54%) szkoły realizują działania identyfikujące łamanie praw dziecka przez rodziców.
- Co trzeci nauczyciel jest zdania, że prawa dziecka są łamane przez rodziców.
- Co dziesiąte dziecko doświadczyło przemocy fizycznej – najczęściej ze strony rówieśników i rodziców.

Prawa dziecka w szkole

- Połowa rodziców posiadających dzieci jest zdania, że prawa dziecka są przestrzegane w szkołach. Takie samo zdanie ma dziewięciu na dziesięciu nauczycieli.
- Co trzeci nauczyciel twierdzi, że prowadzony przez niego przedmiot nie daje możliwości edukacji o prawach dziecka.
- Zdaniem rodziców prawa dziecka powinny być przekazywane w szkołach. Połowa nauczycieli jest zdania, że rodzice mają pozytywny stosunek do edukacji o prawach dziecka. Niemal taki sam odsetek (46%) nie ma zdania na ten temat.
- Dzieci i młodzież chcą mieć większy wpływ na to, co się dzieje w ich szkole, niż ma to miejsce w rzeczywistości.

Prawa dziecka w otoczeniu

- Zdaniem połowy rodziców (47%) prawa dziecka są przestrzegane w ich otoczeniu, a jeden na trzech rodziców nie ma na ten temat zdania.
- Tylko czterech na dziesięciu rodziców pozytywnie postrzega dostęp dzieci do służby zdrowia.
- Wśród problemów w zakresie ochrony zdrowia dzieci rodzice wymieniają najczęściej konieczność korzystania z płatnych wizyt lekarskich oraz ograniczony bezpłatny dostęp do lekarzy specjalistów.

Prawa dziecka z perspektywy nauczycieli

- Zdecydowana większość nauczycieli miała styczność z treściami o prawach dziecka podczas studiów.
- Zdaniem 45% nauczycieli wiedza o prawach dziecka przekazana podczas studiów była wystarczająca.
- Dziewięciu na dziesięciu nauczycieli jest zdania, że w procesie kształcenia powinny być przekazywane informacje o prawach dziecka.
- Zdaniem nauczycieli, znajomość praw dziecka jest niezbędna do rzetelnego wykonywania zawodu.
- Zdaniem nauczycieli najczęstsze efekty edukacji o prawach dziecka to zwiększenie świadomości dzieci w zakresie ich praw oraz umiejętność korzystania przez dzieci z ich praw.

Szczęście i prawa dziecka z perspektywy dzieci

Odpowiednie warunki życia, dobrej jakości edukacja oraz wysoki poziom opieki zdrowotnej to trzy kluczowe elementy pozwalające na właściwy i wszechstronny rozwój dziecka od momentu urodzenia do osiągnięcia okresu pełnoletniości. Każdy z tych elementów zależy od sytuacji rodzinnej dziecka, sprawnego funkcjonowania struktur państwowych oraz samorządowych, czyli szeroko rozumianego otoczenia społeczno-gospodarczego. I choć wydolność poszczególnych podmiotów publicznych kształtuje w znaczący sposób losy dzieci, to jednocześnie nie może zabraknąć starań, by podejmowane działania przynosiły nie tylko wymierne efekty, ale również dawały poczucie szczęścia najmłodszym obywatelom.

Zdecydowana większość dzieci deklaruowała, iż czuje się szczęśliwa; co piąte wyrażało postawę obojętną, a co dziesiąte twierdziło, że czuje się nieszczęśliwie. Zastanawiająca przy tym wydaje się być opinia rodziców, którzy zdecydowanie bardziej pozytywnie postrzegają poczucie szczęścia swoich dzieci. Jedynie 3% dorosłych uważa, że ich dziecko czuje się nieszczęśliwie. Wśród powodów dających szczęście, dzieci i młodzież wskazywały najczęściej spędzanie czasu z przyjaciółmi, bycie kochanym przez rodzinę oraz realizację hobby. Zdaniem rodziców szczęście dzieciom daje przede wszystkim bycie kochanym przez rodzinę, dobre relacje z rodzicami oraz spędzanie czasu z przyjaciółmi.

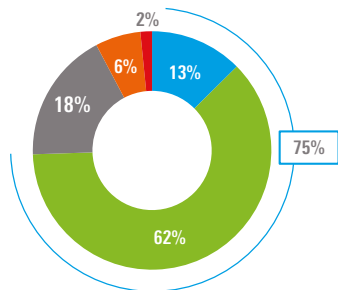
Realizacja poszczególnych działań na rzecz dzieci, czy to w ramach polityk publicznych czy w ramach wychowania w rodzinie, powinna opierać się na poszanowaniu praw dziecka. Prawa te muszą więc być z jednej strony znane dzieciom, a z drugiej respektowane przez dorosłych. Wyniki badania wskazują, iż zdecydowana większość dzieci słyszała o prawach dziecka. Najczęściej informacje pozyskiwali od nauczycieli lub rówieśników w szkole. Nieco rzadszymi źródłami wiedzy w tym zakresie były internet, media czy rodzice. Podkreślić należy, że zdecydowana większość dzieci i młodzieży kojarzy prawa dziecka z informacjami o tym, gdzie szukać pomocy, oraz z treścią Konwencji o prawach dziecka. Niepokojący natomiast wydaje się fakt, iż co trzeci nastolatek (15-17 lat) deklaruje, że jego prawa zostały złamane. Sytuacje związane z łamaniem praw dotyczyły przede wszystkim przemocy słownej i niesprawiedliwości w szkole. Istotne przy tym jest to, że część młodych respondentów nie chciała udzielić odpowiedzi na pytanie o to, w jakich sytuacjach ich prawa zostały złamane.

Dzieci i młodzież dość dobrze oceniają przestrzeganie praw dziecka przez dorosłych z ich najbliższego otoczenia. Zdecydowana większość młodych osób jest zdania, że rodzice oraz pozostali członkowie rodziny na co dzień przestrzegają przysługujących im praw. Dzieci pozytywnie także oceniają w tym zakresie nauczycieli. Zdecydowanie gorzej wypadają politycy i władze lokalne, przy czym prawie połowa badanych nie ma zdania w tym temacie. Może to wynikać z braku lub ograniczonych kontaktów z przedstawicielami samorządu, ale wskazuje również na potrzebę zmiany w tym obszarze działań. Dzieci nie muszą mieć bezpośredniego kontaktu z politykami czy władzami lokalnymi, ale powinny mieć poczucie, że ich prawa są ważne dla władarzy, a podejmowane przez nich działania uwzględniają jak najlepszy interes dziecka.

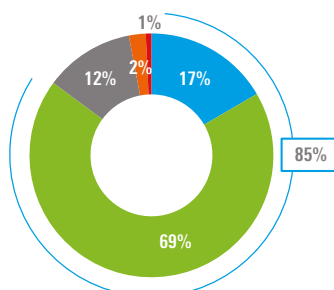
Poczucie szczęścia wśród dzieci

Troje na czworo dzieci czuje się szczęśliwe. W perspektywie rodziców odsetek ten jest o 10 punktów procentowych większy.

Zdaniem dzieci i młodzieży

Zdaniem rodziców

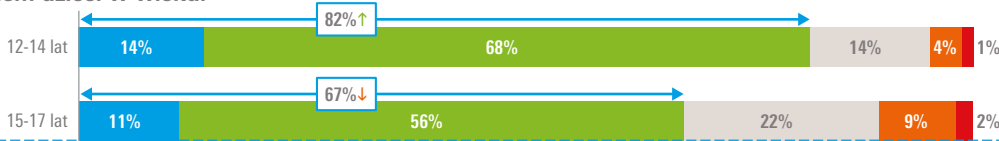
■ Zdecydowanie szczęśliwy/a ■ Raczej szczęśliwy/a ■ Ani nieszczęśliwy/a, ani szczęśliwy/a ■ Raczej nieszczęśliwy/a ■ Zdecydowanie nieszczęśliwy/a

P2. Pomyśl przez chwilę o swoim życiu ogólnie. Jak czujesz się najczęściej? N=827

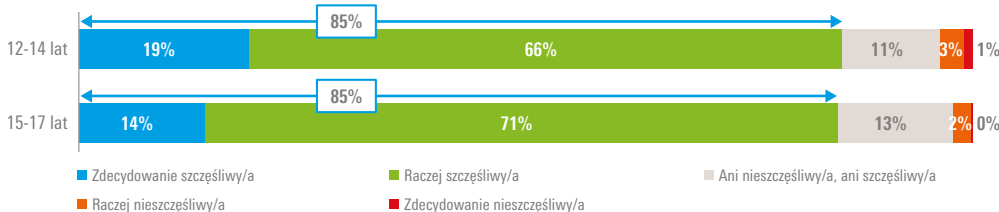
P30. Proszę chwilę pomyśleć ogólnie o życiu swojego dziecka. Jak Pana/i zdaniem dziecko czuje się najczęściej? N=827

Częściej szczęśliwe czują się młodsze dzieci. Co dziesiąty nastolatek w wieku 15-17 lat deklaruje, że jest nieszczęśliwy.

Zdaniem dzieci w wieku:

Zdaniem rodziców dzieci:

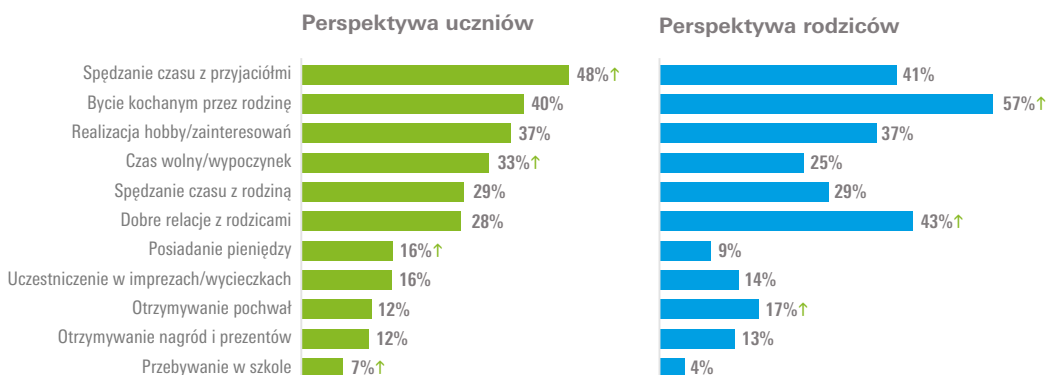
Poczucie szczęścia wiąże się z wyższym statusem materialnym, dobrymi kontaktami z rodzicami oraz brakiem doświadczeń w zakresie łamania praw dziecka.

P2. Pomyśl przez chwilę o swoim życiu ogólnie. Jak czujesz się najczęściej? 12-14 lat; N=400; 15-17 lat; N=427

P30. Proszę chwilę pomyśleć ogólnie o życiu swojego dziecka. Jak Pana/i zdaniem dziecko czuje się najczęściej? 12-14 lat; N=404; 15-17 lat; N=403

Powody poczucia szczęścia wśród dzieci

Spędzanie czasu z przyjaciółmi, bycie kochanym przez rodzinę oraz realizacja hobby to najważniejsze powody dające szczęście dzieciom.

Dziewczęta poczucie szczęścia opierają na spotkaniach z przyjaciółmi, byciu kochanym przez rodzinę oraz przebywaniu w szkole. Dla chłopców ważniejszy jest czas wolny i posiadanie pieniędzy.

P3. A które z wymienionych powodów sprawiają, że czujesz się szczęśliwy/a? N=827

P32. Które z wymienionych powodów Pana/i zdaniem sprawiają, że dziecko czuje się szczęśliwe? N=807

Powody bycia nieszczęśliwym wśród dzieci

Powody bycia nieszczęśliwym wydają się inne z perspektywy rodziców i samych dzieci. Jedynie na złe relacje z rówieśnikami wskazują zarówno dzieci, jak i dorośli.

Pod hasłem szkoła/nauka kryją się wymagający nauczyciele, słabe oceny i nadmiar nauki.

*Odpowiedzi uczniów nieszczęśliwych oraz rodziców wskazujących, że ich dzieci są nieszczęśliwe.

P4. Co sprawia, że czujesz się nieszczęśliwy/a? Wymień powody lub nazwij sytuacje, które powodują, że czujesz się nieszczęśliwy/a?

P31. Z jakich powodów Pana/i dziecko nie czuje się szczęśliwe?

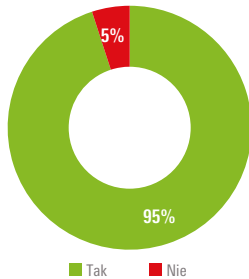
Znajomość praw dziecka i źródła informacji

Zdecydowana większość dzieci i młodzieży słyszała o prawach dziecka.

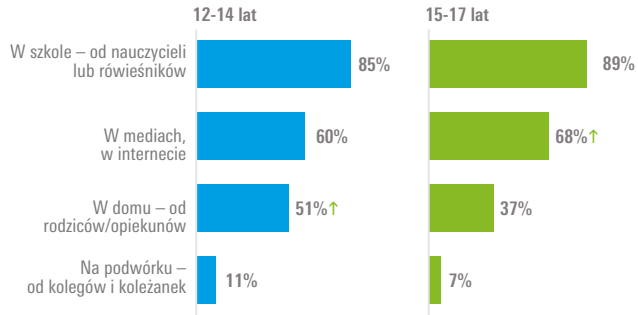
Wiedzę o prawach dzieci uzyskiwały przede wszystkim w szkole.

Zdaniem dzieci i młodzieży

Czy słyszałeś/aś wcześniej o prawach dziecka?

Gdzie słyszałeś/aś o prawach dziecka?

Dzieci w wieku 12-14 lat częściej słyszały o prawach dziecka w domu od rodziców lub opiekunów, a młodzież częściej w mediach bądź w internecie. W szkołach publicznych uczniowie częściej słyszeli o prawach dziecka niż w placówkach niepublicznych.

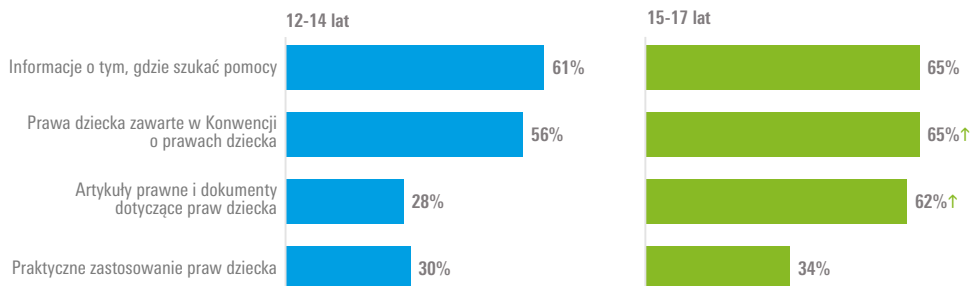
P21. Czy słyszałeś/aś wcześniej o prawach dziecka? N=827

P22. Gdzie słyszałeś/aś o prawach dziecka? 12-14 lat; N=400; 15-17 lat; N=427

Znajomość treści dotyczących praw dziecka

Wśród dzieci i młodzieży najbardziej powszechne informacje z zakresu praw dziecka dotyczą tego, gdzie szukać pomocy.

Zdaniem dzieci i młodzieży

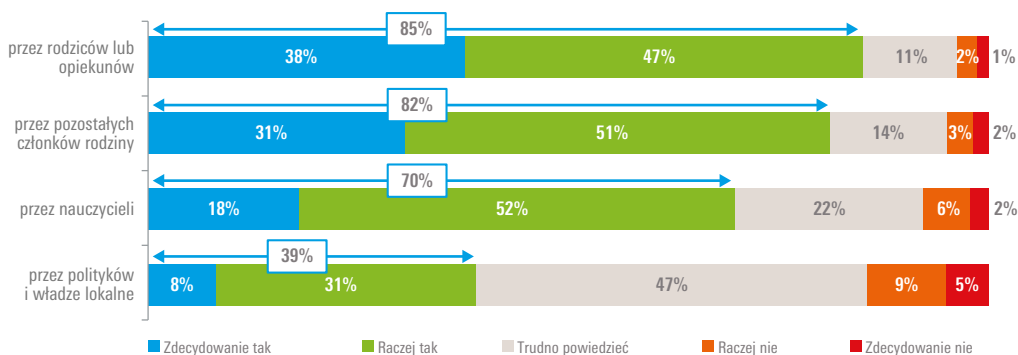
Młodzież w wieku 15-17 lat częściej niż 12-14-latkowie słyszała o prawach dziecka zawartych w Konwencji o prawach dziecka oraz o artykułach prawnych i dokumentach dotyczących tego tematu.

P23. O których z poniższych treści dotyczących praw dziecka słyszałeś/aś do tej pory? 12-14 lat; N=400; 15-17 lat; N=427

Przestrzeganie praw dziecka

Zdecydowana większość dzieci i młodzieży uważa, że ich prawa są przestrzegane przez rodziców lub opiekunów, pozostałych członków rodziny oraz nauczycieli.

Zdaniem dzieci i młodzieży

W przypadku polityków i władz lokalnych odsetek pozytywnych odpowiedzi nie przekracza 40%.

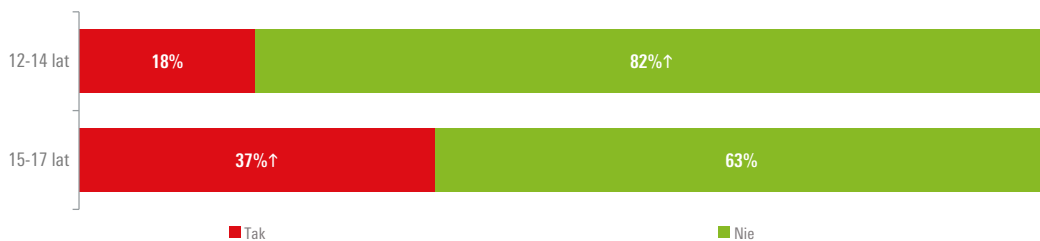
Dzieci z rodzin żyjących skromnie częściej uważają, że ich prawa nie są przestrzegane przez rodziców i opiekunów, członków rodziny i nauczycieli.

P30. A czy Twoje prawa są na co dzień przestrzegane przez...? Użyj skali od 1 do 5, gdzie 1 „to zdecydowanie nie”, a 5 to „zdecydowanie tak”. 12-14 lat; N=827

Łamanie praw dziecka

Jedno na troje dzieci w wieku 12-17 lat deklaruje, że ich prawa zostały kiedykolwiek złamane. Częściej łamania praw dziecka doświadczyli 15-17-latkowie.

Zdaniem dzieci i młodzieży

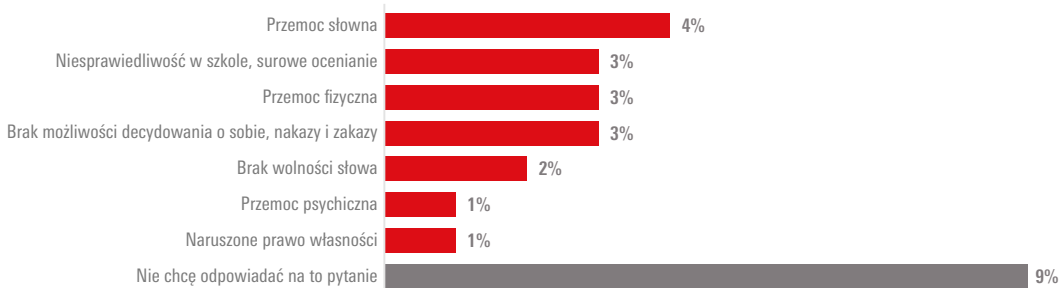

P31. Czy kiedykolwiek Twoje prawa zostały złamane? 12-14 lat; N=400; 15-17 lat; N=427

Sytuacje łamania praw dziecka

Wśród sytuacji łamania praw dziecka dominowały: przemoc słowna, fizyczna, niesprawiedliwe traktowanie w szkole i brak możliwości decydowania o sobie.

Zdaniem dzieci i młodzieży

Jedno na dziesięcioro dzieci, tj. co trzecie twierdzące, że jego prawa zostały naruszone, posłużyło się odpowiedzią ucieczkową na pytanie o sytuacje łamania ich praw.

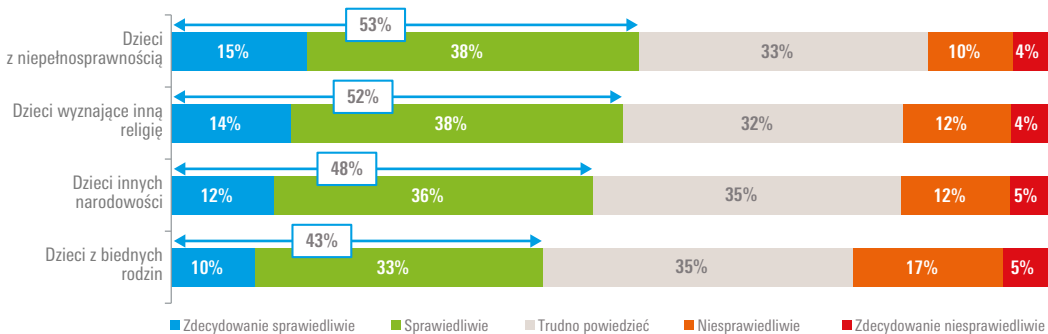
P31A Opisz proszę sytuację, w której zostały złamane? N=827

Sprawiedliwe traktowanie dzieci

Ponad połowa dzieci i młodzieży uważa, że dzieci z niepełnosprawnością i dzieci wyznające inną religię traktowane są sprawiedliwie w ich najbliższym otoczeniu.

Co piąte dziecko uważa, że dzieci z rodzin biednych są traktowane niesprawiedliwie.

Zdaniem dzieci i młodzieży

Uczniowie z rodzin żyjących skromnie częściej uważają, że dzieci z niepełnosprawnością są traktowane niesprawiedliwie.

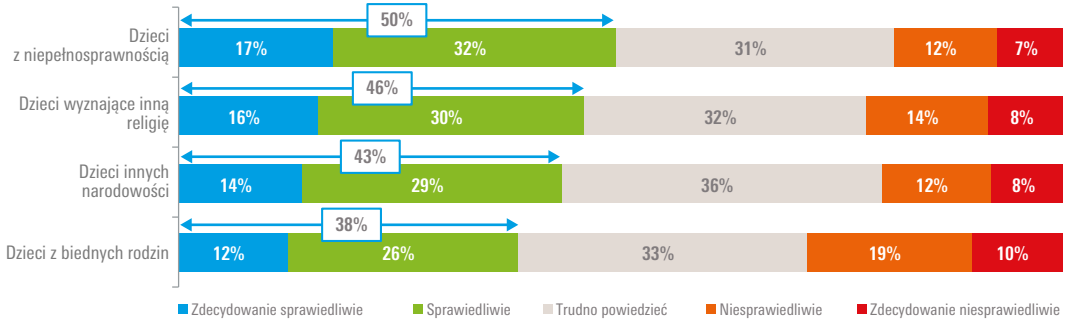
Młodzież oraz dzieci z rodzin wielodzietnych (posiadające trójkę lub więcej rodzeństwa) częściej uważają, że dzieci z biednych rodzin są traktowane niesprawiedliwie.

P32. A czy w Twoim najbliższym otoczeniu wymienione grupy dzieci są traktowane sprawiedliwie? Proszę posłużyć się skalą 1-5, gdzie 1 to zdecydowanie niesprawiedliwie, a 5 to zdecydowanie sprawiedliwie N=827

Sprawiedliwe traktowanie dzieci

Rodzice w porównaniu do dzieci są bardziej sceptyczni w ocenie poszczególnych aspektów sprawiedliwego traktowania dzieci potencjalnie zagrożonych wykluczeniem w ich najbliższym otoczeniu.

Perspektywa rodziców

Osoby żyjące skromnie oraz z niższym wykształceniem są częściej przekonane o niesprawiedliwym traktowaniu wszystkich wspomnianych grup dzieci.

P29. Czy w Pana/i najbliższym otoczeniu wymienione grupy dzieci są traktowane sprawiedliwie? Proszę posłużyć się skalą 1-5, gdzie 1 to zdecydowanie niesprawiedliwie, a 5 to zdecydowanie sprawiedliwie. N=807

**Prawa dziecka
z perspektywy rodziców
i ich respektowanie
w najbliższym otoczeniu
dziecka**

Najlepszym środowiskiem dla rozwoju każdego dziecka jest jego rodzina. Jest to jednocześnie najbardziej naturalne miejsce do przekazywania i respektowania praw dziecka. Stanowią one bowiem z jednej strony fundament wychowania poprzez podkreślenie poszanowania przynależnej każdemu dziecku godności, a z drugiej uzupełnienie funkcji pełnionych przez rodzinę, tj. ekonomicznej, emocjonalnej, socjalizacyjnej, kulturowej czy rekreacyjnej. Nie bez znaczenia jest więc, na ile prawa dziecka są znane rodzicom, czy są przez nich respektowane i przekazywane dzieciom oraz w końcu, w jaki sposób wpływają na wychowanie dzieci.

Z przeprowadzonych badań wynika, że jedynie połowa rodziców zna prawa dziecka, zaś co trzeci dorosły nie jest w stanie określić stopnia znajomości tych zagadnień. Jednocześnie 1/3 badanej populacji rodziców nigdy nie rozmawiała ze swoimi dziećmi o ich prawach. Mimo to rodzice w zdecydowanej większości deklarują, że respektują na co dzień prawa dziecka. Prawie połowa rodziców jest także zdania, iż prawa dziecka ułatwiają wychowanie. W zdecydowanej opozycji do tego stwierdzenia stoi co piąty badany dorosły.

Odpowiedzią na deklaracje rodziców w zakresie respektowania praw dziecka są opinie dzieci na temat relacji z rodzicami, reakcje dorosłych na zachowania dzieci oraz uczestnictwo dzieci w procesach decyzyjnych dotyczących funkcjonowania rodziny. Jeśli chodzi o relacje z rodzicami, to dzieci bardziej pozytywnie oceniają kontakty z mamą niż z tatą. Stosunki z ojcami częściej określane są jako przeciętne lub pojawia się niechęć w udzieleniu odpowiedzi. Istotne w tym kontekście wydają się reakcje rodziców na pozytywne zachowania dzieci. Mimo, iż większość dorosłych wyraża aprobatę w takich sytuacjach, to jednak co dziesiąte dziecko wskazywało na brak jakiegokolwiek reakcji ze strony opiekunów. Podkreślić należy, że żaden z rodziców nie przyznał się do praktykowania tego typu zachowań. W przypadku reakcji na negatywne zachowania dzieci rodzice deklarują, że przede wszystkim wyznaczają karę lub zakazy. W perspektywie dzieci pojawia się z jednej strony wyrozumiałość rodziców, a z drugiej kary, krzyczenie oraz obrażanie się na dzieci.

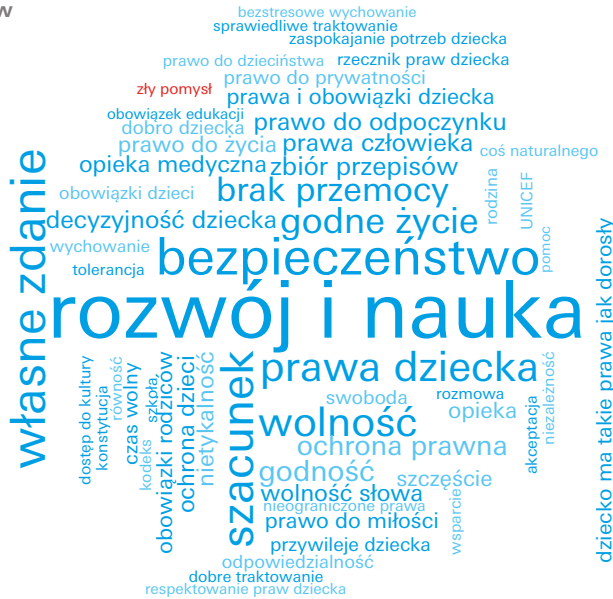
Decyzyjność w domu to jeden z komponentów odzwierciedlających przestrzeganie praw dziecka w rodzinie, ale również ukazujących relacje dzieci z rodzicami. Dzieci twierdzą, że najczęściej mają wpływ na to, w jaki sposób spędzają swój wolny czas, w co się ubierają albo z kim spotykają. Chciałyby natomiast mieć większy wpływ na podział obowiązków domowych, sposoby spędzania wolnego czasu z rodziną oraz na domowe menu. Ciekawa przy tym wydaje się perspektywa rodziców, którzy są zdania, iż dzieci mają mniejszą decyzyjność, jeśli chodzi o spędzania swojego wolnego czasu, oraz zdecydowanie większą w przypadku planowania posiłków w domu.

Uzupełnienie uzyskanych w badaniu wyników stanowi opinia rodziców na temat respektowania praw dziecka przez innych dorosłych. Zdaniem rodziców osoby dorosłe z najbliższego otoczenia dziecka traktują go przeważnie z szacunkiem. Jednocześnie co trzeci rodzic stwierdza, że nie wie, czy inni dorośli przestrzegają praw dziecka. Zdania opiekunów są także podzielone w przypadku pytania o przestrzeganie praw dziecka w placówkach medycznych. Jedynie połowa rodziców uważa, że w przychodniach czy szpitalach prawa dziecka są brane pod uwagę. Mimo to rodzice zdecydowanie pozytywniej oceniają bezpośredni stosunek lekarzy do dzieci podczas wizyt. Mniej optymistycznie natomiast patrzą na dostęp do służby zdrowia zwracając uwagę na trudności związane z koniecznością korzystania z płatnych wizyt lekarskich, ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów oraz brak lub ograniczony dostęp do bezpłatnej opieki stomatologicznej.

Prawa dziecka – skojarzenia

Rodzice najczęściej kojarzą prawa dziecka pozytywnie, np. z prawem do rozwoju i nauki, szacunkiem czy bezpieczeństwem.

Perspektywa rodziców

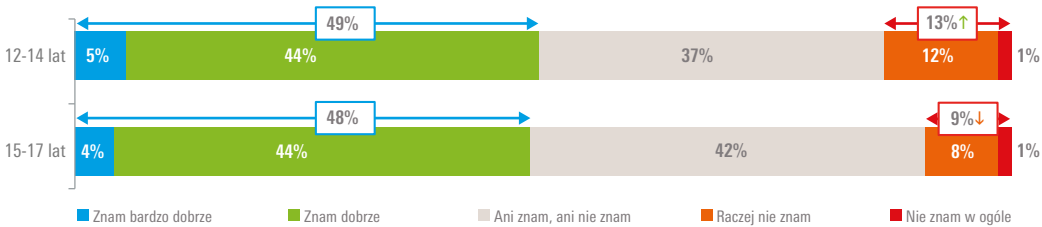
Odnotowano pojedyncze wskazania nacechowane negatywnie – „zły pomysł”. Ponadto część osób przewrotnie wskazywała, że prawa dziecka to także obowiązki dzieci.

P1. Proszę napisać, z czym kojarzą się Panu/i prawa dziecka? N=807 (wielkość czcionki odzwierciedla liczbę wskazań).

Znajomość praw dziecka

Niemal połowa rodziców deklaruje znajomość praw dziecka, przy czym rodzice młodszych dzieci częściej przyznają się do nieznajomości praw dziecka niż rodzice młodzieży.

Perspektywa rodziców

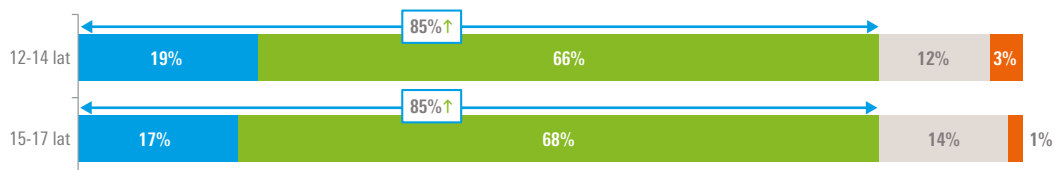

P2. Proszę określić, na ile zna Pan/i prawa dziecka? 12-14 lat; N=404; 15-17 lat; N=403

Respektowanie praw dziecka

Zdecydowana większość rodziców twierdzi, że respektuje prawa dziecka. Zdanie to podziela zaledwie co drugi nauczyciel.

Perspektywa rodziców

Zdaniem nauczycieli

Osoby z wyższym wykształceniem oraz aktywne zawodowo częściej od pozostałych wypowiadały się pozytywnie na ten temat. Wśród nauczycieli optymizm w tym obszarze jest nieco mniejszy – jedynie 55% nauczycieli uważa, że rodzice przestrzegają praw dziecka.

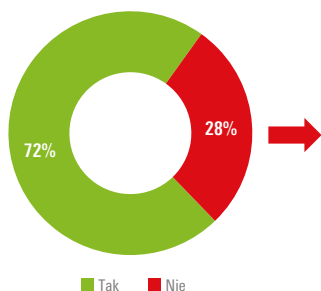
P5. Czy w codziennych sytuacjach udaje się Panu/i respektować prawa dziecka? 12-14 lat; N=404; 15-17 lat; N=403

P31. Czy Pana/i zdaniem rodzice przestrzegają praw dziecka? N=405

Rozmowa z dzieckiem o jego prawach

Większość rodziców rozmawiała ze swoimi dziećmi o ich prawach.

Perspektywa rodziców

Powody braku rozmowy

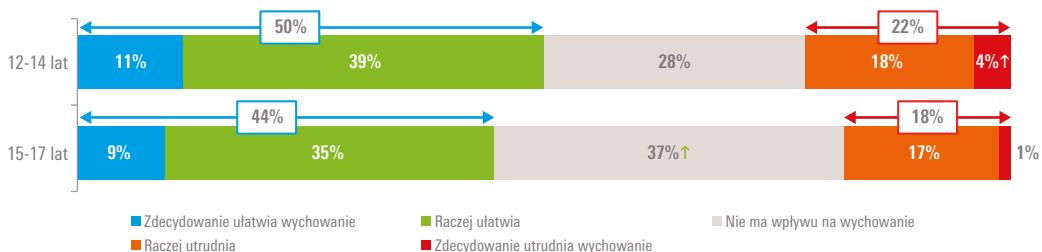
Częściej czyniły to kobiety oraz osoby deklarujące znajomość praw dziecka. Powodami braku rozmowy z dzieckiem o jego prawach były głównie brak potrzeby lub impulsu do zainicjowania takiej rozmowy.

P7. Z jakiego powodu nie rozmawiał/a Pan/i ze swoim dzieckiem o jego prawach? N=807

Prawa dziecka a wychowanie

Co drugi rodzic posiadający dzieci w wieku 12-14 lat uważa, że znajomość praw dziecka ułatwia wychowanie. Co piąty jest zdania, że utrudnia.

Perspektywa rodziców

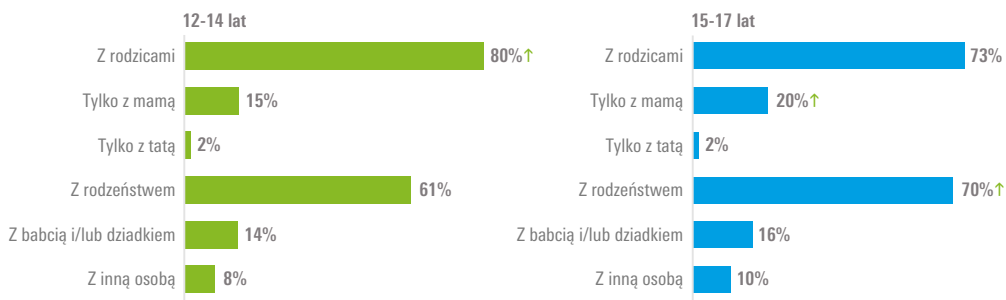
Wśród rodziców starszych dzieci częściej pojawia się przekonanie, że znajomość praw dziecka ma wpływ na wychowanie.

P8. Czy Pana/i zdaniem znajomość przez dzieci ich praw ułatwia czy utrudnia wychowanie? Rodzice dzieci 12-14 lat; N=404; Rodzice dzieci 15-17 lat; N=403

Dzieci w rodzinie

Czworo na pięcioro badanych dzieci w wieku 12-14 lat mieszka z obojgiem rodziców. Bez ojca częściej wychowuje się młodzież w wieku 15-17 lat.

Zdaniem dzieci i młodzieży

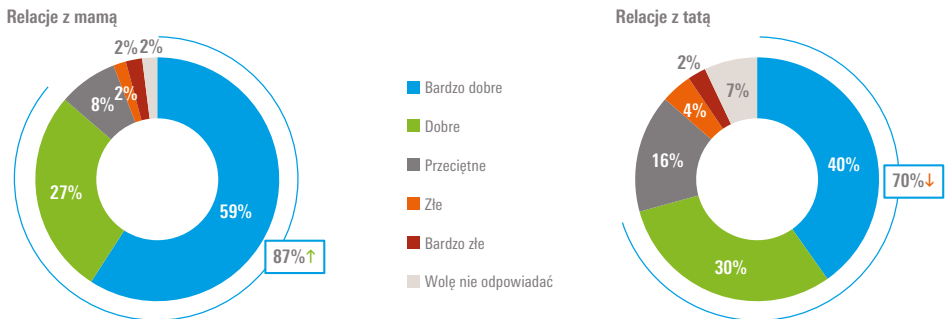
Obecność obojga rodziców w domu wpływa na dobry status materialny rodziny – dzieci i młodzież mieszkająca z obojgiem rodziców częściej wskazuje na dobrą lub bardzo dobrą sytuację materialną. Współdzielenie mieszkania z dziadkiem i babcią częściej spotykane jest na wsi niż w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców.

P9. Z kim obecnie mieszkasz? Zaznacz wszystkie osoby, z którymi mieszkasz. 12-14 lat N=400; 15-17 lat N=427

Relacje z rodzicami

Większość dzieci ma dobre relacje z rodzicami, choć zdecydowanie częściej są to dobre kontakty z mamą.

Zdaniem dzieci i młodzieży

Na dobre kontakty z obojgiem rodziców częściej wskazują młodsze dzieci oraz te deklarujące dobrą sytuację materialną, czujące się szczęśliwe, chętnie uczęszczające do szkoły oraz te, których prawa dziecka nie zostały złamane.

Dobre relacje z mamą mają częściej dzieci w mniejszych rodzinach (jedynacy lub mające jednego brata lub siostrę). Dobre relacje z tatą częściej deklarują chłopcy niż dziewczęta.

P10. Jakie są Twoje kontakty z mamą? N=827

P11. A jakie są Twoje kontakty z tatą? N=827

Reakcje na pozytywne zachowanie dzieci

Rodzice częściej deklarują pozytywne reakcje na zachowanie dzieci niż same dzieci. Żaden z badanych rodziców nie przyznał się do braku reakcji, choć wśród dzieci takie wskazania stanowią aż 14%.

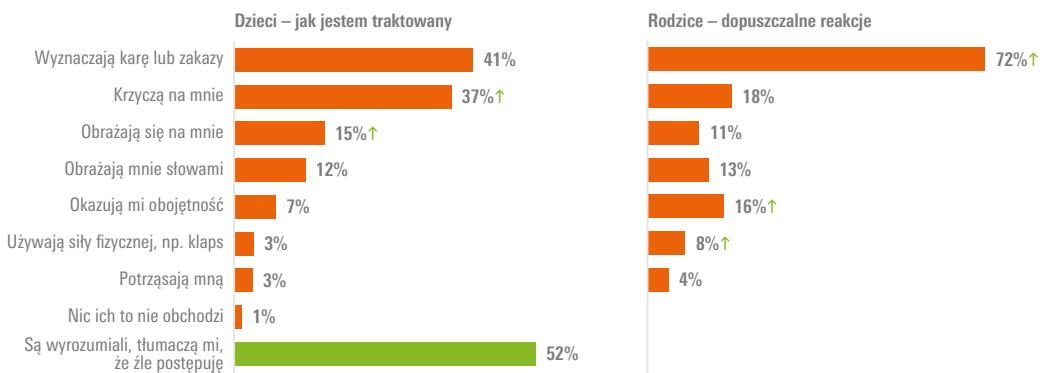
Brak reakcji rodziców był wskazywany częściej przez uczniów w wieku 15-17 lat, dziewczęta, dzieci posiadające trójkę bądź więcej rodzeństwa, czujące się nieszczęśliwie.

P14. Co robią Twój rodzice, kiedy się dobrze zachowujesz lub zrobisz coś dobrego? N=827

P27. W jaki sposób nagradza Pan/i swoje dziecko? N=807

Reakcje na negatywne zachowanie dzieci

Wyrozumiałość rodziców, wyznaczanie kary lub zakazów oraz krzyk to według dzieci najczęstsze reakcje rodziców na ich negatywne zachowanie.

Wyrozumiałość rodziców jako reakcję na negatywne zachowanie dzieci częściej wskazują dzieci młodsze, chłopcy, dzieci szczęśliwe i czujące się bezpiecznie. Kary są powszechniejsze wśród młodszych dzieci, natomiast starsze dzieci częściej informowały o obrażaniu się rodziców i krzyczeniu.

Siła fizyczna używana jest częściej wobec dzieci mających złe kontakty z matką, nieszczęśliwych oraz w rodzinach o niższym statusie materialnym.

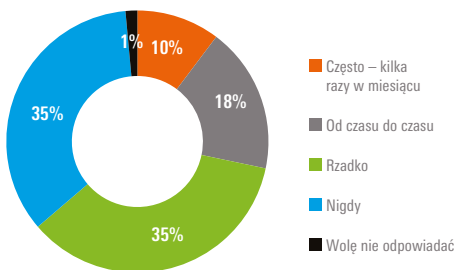
P15. A co zazwyczaj robisz, kiedy się źle się zachowujesz? N=827

P26. Które z poniższych reakcji są Pana/i zdaniem dopuszczalne w sytuacji, gdy dziecko zachowuje się źle lub robi coś złego? N=807

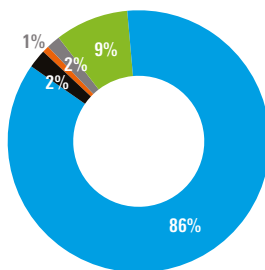
Przemoc w otoczeniu dziecka

Co dziesiąte dziecko doświadczyło przemocy fizycznej – najczęściej ze strony rówieśników i rodziców.

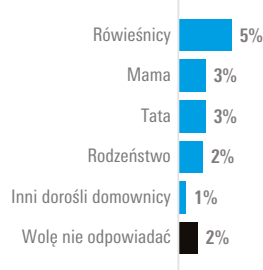
Czy bywa, że czujesz się wykluczony/a z grona rówieśników?

Czy zdarza się, że jesteś bity/a?

Przez kogo?

Dzieci doświadczające przemocy fizycznej od czasu do czasu oraz często czują się mniej bezpiecznie w swojej okolicy. Dziewczęta częściej niż chłopcy unikały odpowiedzi na pytanie o sprawcę przemocy.

P17. Czy zdarza się, że czujesz się wykluczony/a z grona rówieśników? N=827

P18. Czy zdarza się, że jesteś bity/a? N=827

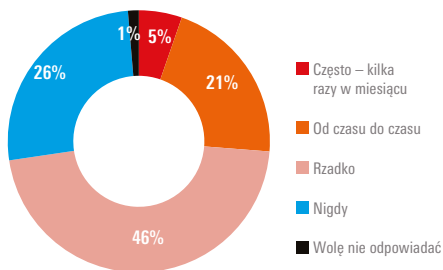
P18_A. Przez kogo byłeś bity/a? Możesz zaznaczyć wiele odpowiedzi. N=827

Przemoc słowna w otoczeniu dziecka

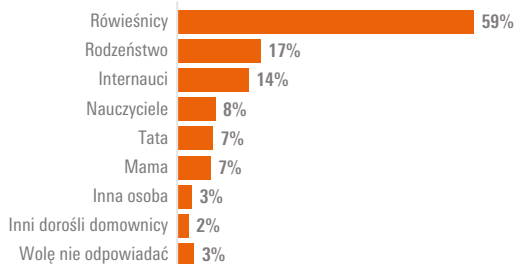
Jedno na czworo dzieci doświadcza przemocy słownej, najczęściej ze strony rówieśników, rodzeństwa i internautów.

Zdaniem dzieci i młodzieży

Czy jesteś obrażany/a lub wyśmiewany/a?

Przez kogo?

Dzieci niedoświadczające przemocy słownej w swoim otoczeniu są częściej szczęśliwe, czują się bezpiecznie w swojej okolicy oraz pochodzą z rodzin o dobrym statusie materialnym.

Dzieci spotykające się z obrażaniem przez matkę lub ojca mają zazwyczaj zły kontakt z rodzicem dopuszczającym się tego rodzaju zachowań.

Uczniowie wyśmiewani przez nauczycieli częściej niechętnie chodzą do szkoły.

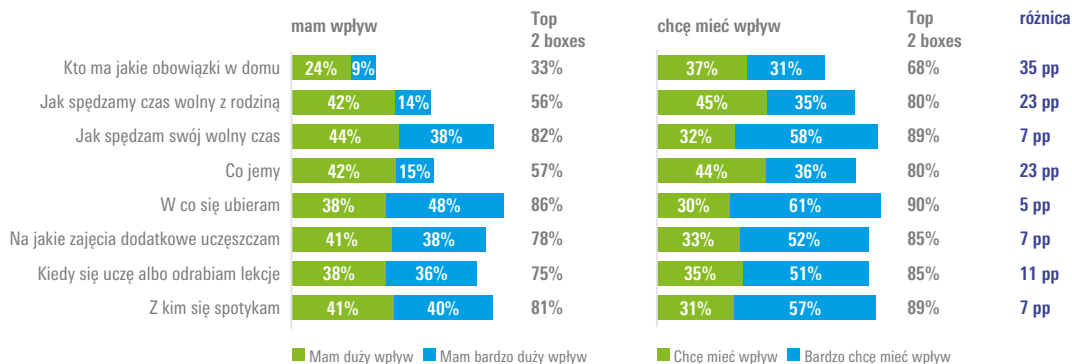
P16. Czy zdarza się, że jesteś obrażany/a lub wyśmiewany/a? N=827

P16_A. Przez kogo byłeś obrażany/a lub wyśmiewany/a? Możesz zaznaczyć wiele odpowiedzi. N=827

Decyzyjność dzieci w domu

Dzieci i młodzież chciałyby mieć zdecydowanie większy wpływ na decyzje podejmowane w domu.

Zdaniem dzieci i młodzieży

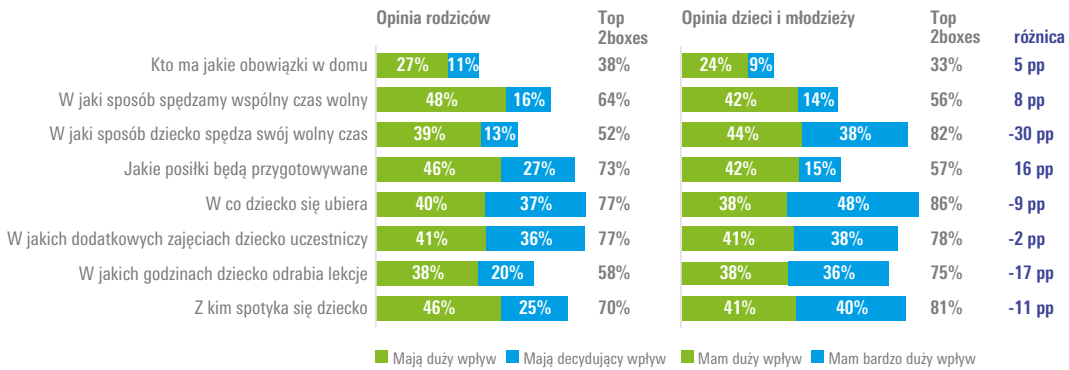

Dzieci deklarujące, że są szczęśliwe, częściej mają większe poczucie sprawczości w każdym aspekcie domowego życia. Dziewczeta częściej od chłopców chciałyby mieć wpływ na wszystkie poruszone w badaniu kwestie.

P12. Na jakie sprawy masz wpływ w domu? Oceń każdą sprawę na skali od 1 do 5. N=827

P13. A na które sprawy w domu chciałbyś/abyś mieć wpływ? Określ na skali od 1 do 5. N=827

Największe rozbieżności w opinii dzieci i rodziców dotyczą „czasu wolnego dzieci”. Młodzi respondenci uważają, że mają większy wpływ na ten aspekt, niż twierdzą rodzice.

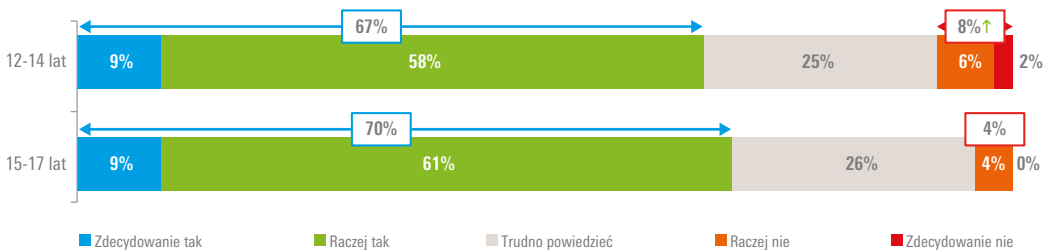

P9. Proszę określić, na ile Pana/i dziecko ma wpływ na poniższe decyzje w gospodarstwie domowym? Proszę posłużyć się skalą 1-5. N=807
 P12. Na jakie sprawy masz wpływ w domu? Oceń każdą sprawę na skali od 1 do 5. N=827

Poszanowanie godności dzieci przez dorosłych

Większość rodziców uważa, że dorośli szanują godność ich dzieci.

Perspektywa rodziców

Osoby z wyższym wykształceniem oraz osoby, które znają dobrze prawa dziecka, częściej twierdzą, że ich dzieci są traktowane z poszanowaniem godności przez osoby dorosłe.

Rodzice dzieci w wieku 12-14 lat oraz osoby, które uważają, że ich dzieci nie czują się bezpiecznie bądź nie są szczęśliwe, częściej uważają, że ich dzieci nie są traktowane z poszanowaniem godności przez innych dorosłych.

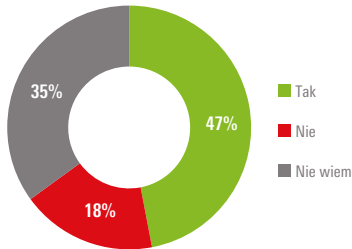
P24. Czy Pana/i zdaniem osoby dorosłe, z którymi Pana/i dziecko ma na co dzień do czynienia, traktują je z poszanowaniem godności? 12-14 lat; N=404; 15-17 lat; N=403

Przestrzeganie praw dziecka w jego otoczeniu

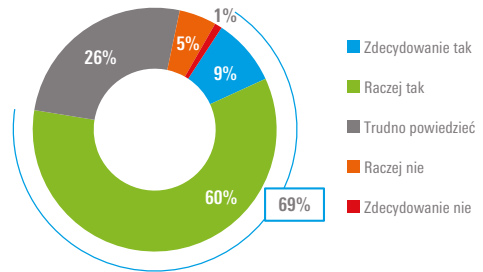
Ponad 1/3 rodziców przyznaje, że nie wie, czy prawa dziecka są przestrzegane w otoczeniu ich dzieci.

Perspektywa rodziców

Czy prawa dziecka są przestrzegane w jego otoczeniu?

Czy osoby dorosłe, z którymi Pana/i dziecko ma na co dzień do czynienia, traktują je z poszanowaniem godności?

Kobiety częściej uważają, że prawa dziecka nie są przestrzegane w ich otoczeniu.

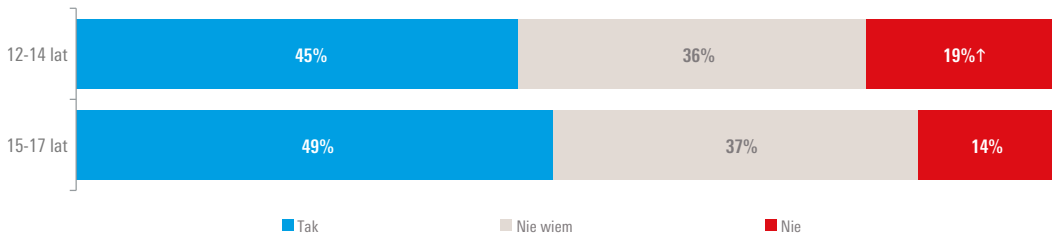
P23. Czy Pana/i zdaniem prawa dziecka są przestrzegane w jego otoczeniu, poza szkołą i placówkami medycznymi, np. podczas zakupów, w komunikacji miejskiej? N=807

P24. Czy Pana/i zdaniem osoby dorosłe, z którymi Pana/i dziecko ma na co dzień do czynienia, traktują je z poszanowaniem godności? N=807

Przestrzeganie praw dziecka w placówkach medycznych

Co piąty rodzic uważa, że prawa dziecka nie są przestrzegane w placówkach medycznych.

Perspektywa rodziców

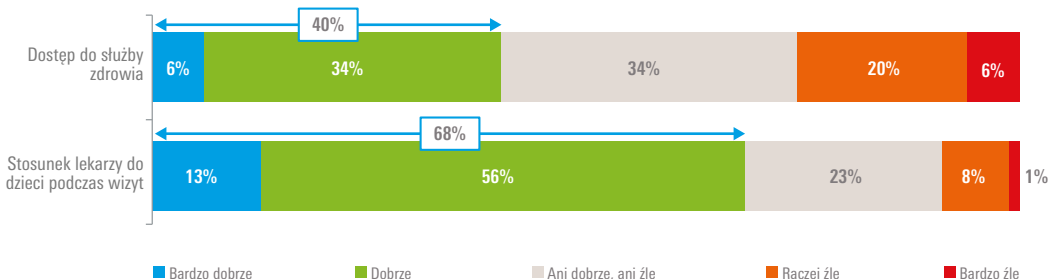
Kobiety oraz rodzice dzieci w wieku 12-14 lat częściej uważają, że prawa dziecka nie są przestrzegane w placówkach medycznych. Takiego zdania są częściej osoby deklarujące znajomość praw dziecka.

P19. Czy Pana/i zdaniem prawa dziecka są przestrzegane w placówkach medycznych, np. w przychodniach, szpitalach? 12-14 lat N=404; 15-17 lat N=403

Ocena opieki w placówkach medycznych

1/4 rodziców ocenia negatywnie dostęp do służby zdrowia dla swojego dziecka. Zdecydowanie pozytywniej oceniany jest stosunek lekarzy do dzieci podczas wizyt.

Perspektywa rodziców

Negatywne oceny obu aspektów częściej pojawiają się wśród osób żyjących skromnie.

P20. Proszę chwilę pomyśleć o kłopotach zdrowotnych Pana/i dziecka. Jak ocenia Pan/i dostęp do służby zdrowia dla swojego dziecka?. N=807

P21. A jak Pan/i ogólnie ocenia stosunek lekarzy do dzieci podczas wizyt lekarskich? N=807

Problemy w zakresie ochrony zdrowia

Do głównych problemów związanych z ochroną zdrowia dzieci rodzice zaliczają konieczność korzystania z płatnych wizyt lekarskich oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów.

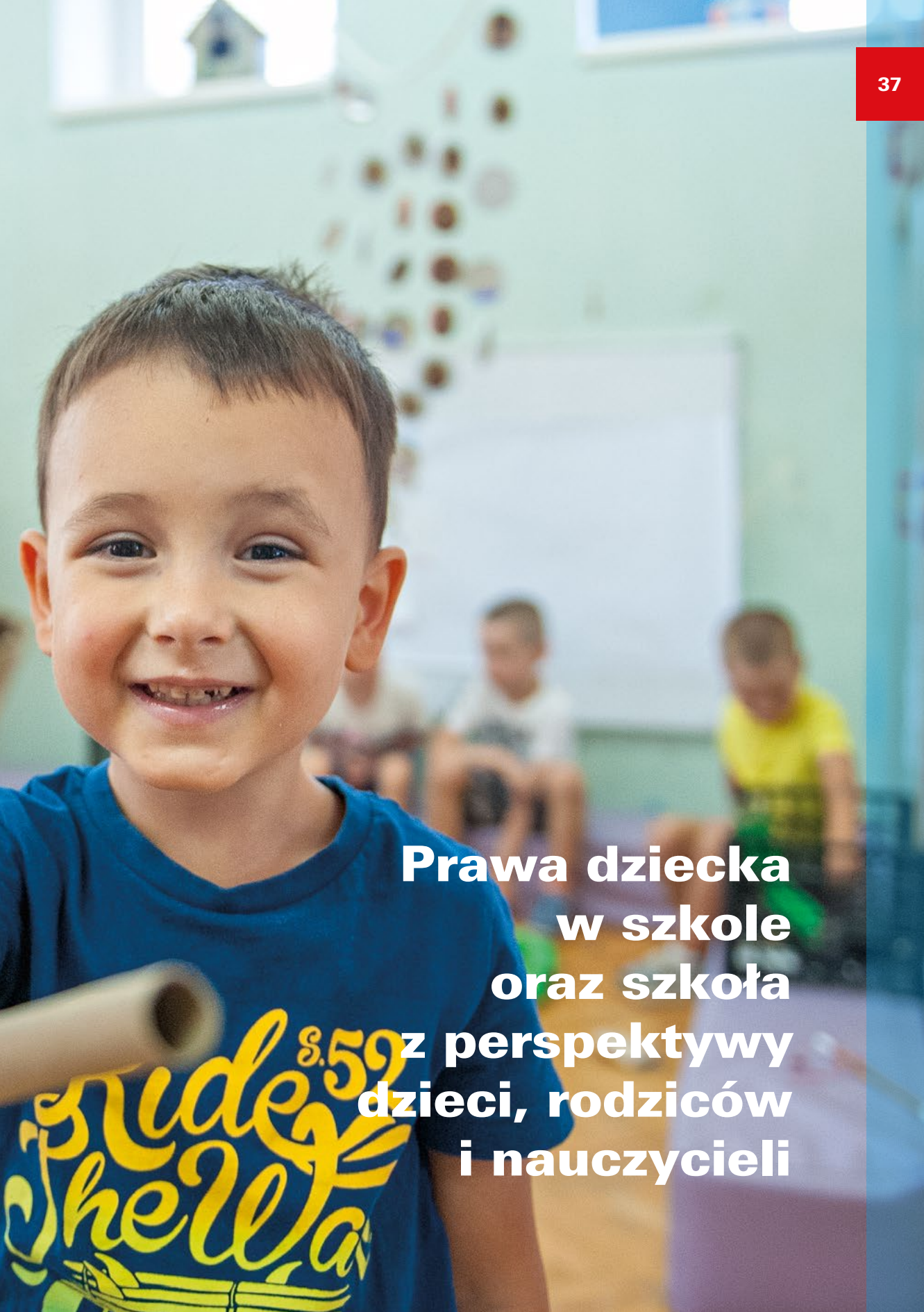
Perspektywa rodziców

Kobiety częściej niż mężczyźni wskazują na ograniczony dostęp do opieki stomatologicznej, niewystarczającą opiekę pielęgniarki w szkole, zbyt małą ilość działań profilaktycznych, a także ograniczony dostęp do opieki psychologicznej.

P22. Z jakimi problemami spotkał/a się Pan/i w swoim najbliższym otoczeniu w zakresie ochrony zdrowia dzieci? N=807

A young boy with short brown hair and a bright smile is the central focus of the image. He is wearing a blue t-shirt with yellow text that reads "Rude 59 Shell". In the background, other children are seated on the floor in a classroom setting, and a whiteboard is visible. The overall atmosphere is bright and positive.

**Prawa dziecka
w szkole
oraz szkoła
z perspektywy
dzieci, rodziców
i nauczycieli**

Szkoła to jedno z najważniejszych miejsc w życiu dziecka – to właśnie tutaj oprócz zdobywania wiedzy młodzi ludzie nawiązują przyjaźnie, uczą się, jak współpracować z innymi, rozwiązują problemy i podejmują decyzję, jaką drogę edukacyjną lub zawodową wybrać po ukończeniu szkoły średniej. Obecność praw dziecka w przestrzeni szkolnej jest niezwykle ważna, gdyż z jednej strony gwarantuje poszanowanie godności każdego dziecka niezależnie od jego pochodzenia, koloru skóry czy wyznawanej religii, a z drugiej pozwala na kształtowanie przyjaznej atmosfery w placówce, sprzyja poczuciu bezpieczeństwa dzieci oraz służy budowaniu dobrych relacji między nauczycielami a uczniami.

Jeśli chodzi o postrzeganie szkoły jako miejsca, gdzie przekazywane są informacje o prawach dziecka, to perspektywa uczniów i nauczycieli jest w znacznej mierze porównywalna i zadowolająca. Rodzice częściej nie posiadają wiedzy na ten temat, choć znaczna większość opiekunów jest zdania, że treści przekazywane w placówkach edukacyjnych są wystarczające. Podkreślić przy tym należy, że jedynie połowa nauczycieli uważa, iż stosunek rodziców do obecności edukacji o prawach dziecka w programie nauczania jest pozytywny. Informacje o prawach dziecka przekazywane są najczęściej w trakcie godziny wychowawczej lub w czasie spotkań z zaproszonymi gośćmi np. z prawnikiem, policjantem. Preferencje dzieci w tym temacie natomiast skupiają się wokół spotkań z ekspertami, uczestnictwie w specjalnych lekcjach poświęconych w całości prawom dziecka oraz chęci uczenia się praw dziecka w praktyce.

Nieodzowną częścią edukowania o prawach dziecka jest monitorowanie stanu ich przestrzegania w szkołach. Prawie wszyscy badani nauczyciele są zdania, że w ich szkole prawa dziecka są respektowane. Optymizm ten podziela jednak jedynie niewiele ponad połowa rodziców. Zdecydowanie większa zgodność między nauczycielami i rodzicami panuje w odniesieniu do opinii na temat bezpieczeństwa w szkole. Obie grupy bowiem w przeważającej większości postrzegają szkołę, do której uczęszczają ich dzieci lub w której pracują, jako miejsce bezpieczne. Mimo tych deklaracji jedynie co trzeci rodzic i co trzeci nauczyciel nie słyszeli o sytuacjach związanych z przemocą rówieśniczą, która najczęściej przybiera formę przemocy fizycznej i/lub psychicznej. Niepokojące wydaje się również to, że co trzeciemu nauczycielowi znane są przypadki łamania praw dziecka przez rodziców, a jednocześnie tylko połowa z badanych pedagogów ma wiedzę o tym, że szkoła prowadzi działania identyfikujące tego typu sytuacje. Taki stan rzeczy może niestety skutkować brakiem odpowiedniej i szybkiej interwencji, gdy dziecko potrzebuje pomocy.

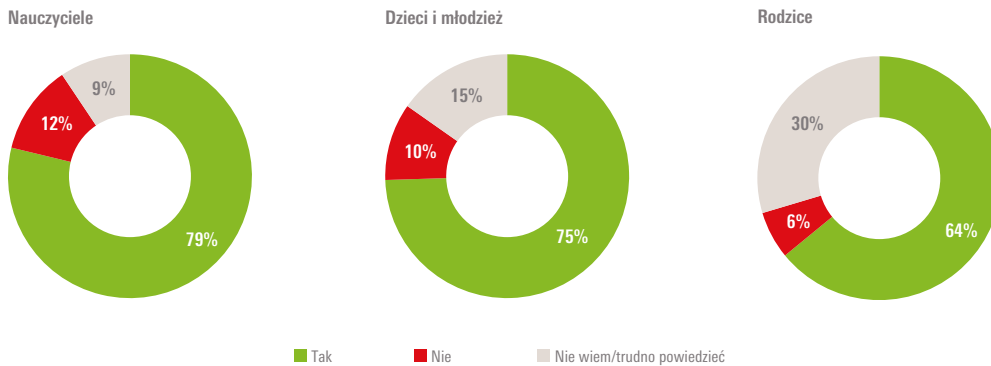
Podobnie jak w przypadku środowiska rodzinnego, tak i w odniesieniu do szkoły, wyznacznikami przestrzegania praw dziecka są m.in. opinia dzieci na temat relacji panujących w placówce edukacyjnej, możliwość uczestniczenia w podejmowaniu decyzji istotnych z punktu widzenia uczniów czy chęć chodzenia do szkoły. Okazuje się, że młodsze dzieci chętniej uczęszczają do szkoły niż ich starsi koledzy i koleżanki. Ponadto wśród motywacji wpływających na chęć chodzenia do szkoły dominują przede wszystkim możliwość spotykania się z przyjaciółmi, zdobycia wykształcenia czy rozwijania zainteresowań i pasji. Uczniowie dość dobrze oceniają także swoje relacje z nauczycielami i rówieśnikami. Jeśli natomiast chodzi o decyzyjność uczniów, to warto podkreślić, że dzieci chcą mieć większy wpływ na to, jakie zasady obowiązują w ich szkołach, jakie menu jest na stołówce oraz na organizowane imprezy i wycieczki. Zdaniem nauczycieli decyzyjność uczniów jest dość duża i nieco przeceniają możliwości, jakie dają dzieciom w tym zakresie.

Uzupełnieniem obrazu szkoły jako miejsca zarówno edukowania o prawach dziecka, jak i ich praktycznego realizowania są informacje dotyczące zainteresowań uczniów oraz ich aktywności pozaszkolnych. Wśród tematów ważnych dla młodszej grupy badanych dzieci dominują przyszła praca i przygotowanie do niej, bezpieczeństwo w internecie oraz kwestie zdrowotne i problemy emocjonalne. Starszych interesuje przede wszystkim przyszłość zawodowa, problemy emocjonalne oraz zmiany klimatyczne. Podkreślić należy, że perspektywa rodziców jest znacząco rozbieżna z informacjami przekazywanymi przez dzieci. Dorośli nie doceniają zainteresowania dzieci tematami zawodowymi, kwestiami ekologicznymi czy bezpieczeństwem w internecie. Zdecydowanie zaś przeceniają znaczenie tematów edukacji i życia szkoły. Jeśli natomiast chodzi o uczestnictwo w zajęciach pozaszkolnych, to jest ono bardzo popularne wśród dzieci i młodzieży, przy czym wraz z wiekiem nieco maleje. Najczęściej dzieci deklarują udział w zajęciach sportowych oraz naukę języków obcych.

Wśród młodszych respondentów zainteresowaniem cieszą się także zajęcia muzyczne i taneczne, zaś wśród starszych zaangażowanie w działania wolontariackie. Brak aktywności pozaszkolnej podyktowany jest natomiast brakiem zainteresowania ze strony dzieci, przeciążeniem zajęciami szkolnymi oraz nieatrakcyjną ofertą tego typu zajęć.

Informowanie o prawach dziecka w szkole

Niemal 1/3 rodziców nie wie, czy w szkole, do której uczęszcza ich dziecko, przekazywane są informacje o ich prawach.

Nauczyciele ze stażem pracy przekraczającym 10 lat częściej twierdzą, że w ich szkole ten temat był poruszany. Dzieci z rodzin żyjących bardzo skromnie częściej twierdzą, że tematyka praw dziecka nie była poruszana w ich szkołach.

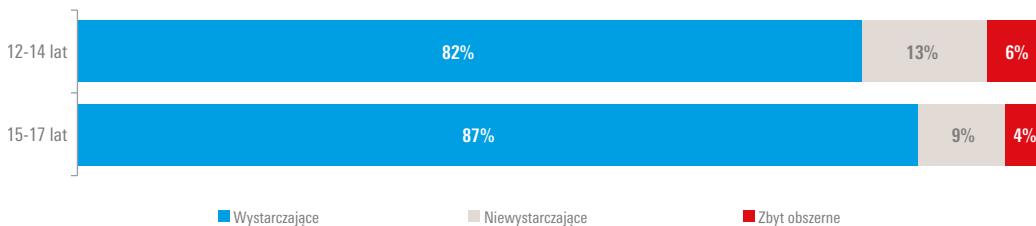
P9. Czy w Pana/i szkole porusza się tematykę praw dziecka? N=405

P24. Czy w Twojej szkole przekazywane były informacje o prawach dziecka? N=827

P10. Czy w szkole, do której uczęszcza Pana/i dziecko, przekazywane są dzieciom informacje o ich prawach? N=807

Zdecydowana większość rodziców uważa, że informacje o prawach dziecka przekazywane w szkołach są wystarczające.

Perspektywa rodziców

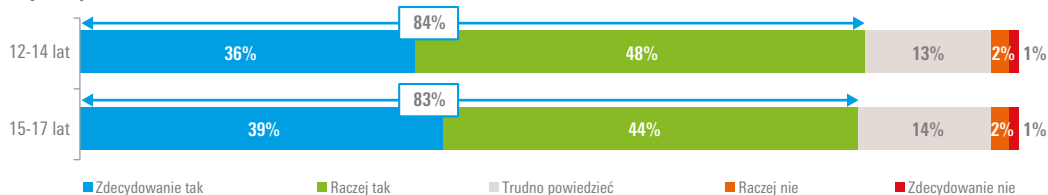

P11. Czy informacje o prawach dziecka przekazywane Pana/i dziecku w szkole są wystarczające?: 12-14 lat; N=404; 15-17 lat; N=403

Obecność edukacji o prawach dziecka w szkole

Zdaniem zdecydowanej większości rodziców szkoła jest odpowiednim miejscem do przekazywania informacji o prawach dziecka.

Perspektywa rodziców

Zdaniem nauczycieli

Stosunek rodziców do obecności praw dziecka w programie nauczania

Jednak zdaniem tylko połowy nauczycieli stosunek rodziców do obecności praw dziecka w programie nauczania jest pozytywny.

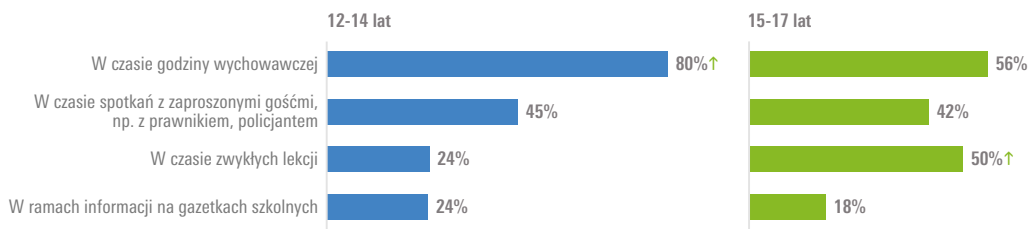
P12. Czy Pana/i zdaniem informacje o prawach dziecka powinny być przekazywane w szkołach? 12-14 lat N=404; 15-17 lat N=403

P35. Jaki stosunek Pana/i zdaniem mają rodzice uczniów do obecności edukacji o prawach dziecka w programie nauczania? N=405

Sposób przekazywania treści w szkołach

Dzieci i młodzież deklarują, że treści dotyczące praw dziecka przekazywane są najczęściej podczas godziny wychowawczej.

Zdaniem dzieci i młodzieży

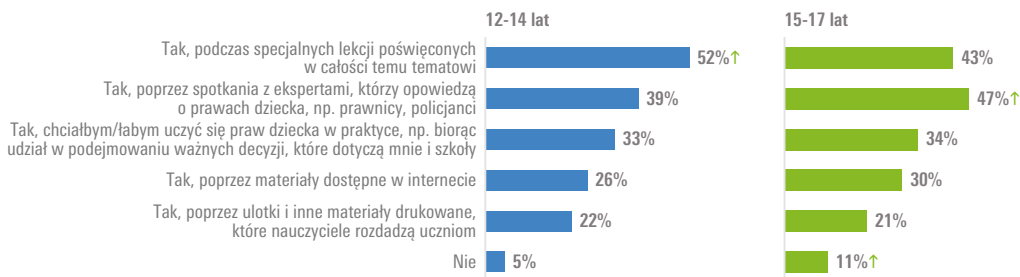
Popularną formę informowania o prawach dziecka stanowią także spotkania z zaproszonymi gośćmi, np. prawnikiem, policjantem etc.

P26. W jaki sposób informacje o prawach dziecka są przekazywane w Twojej szkole? Wybierz dowolną liczbę odpowiedzi. 12-14 lat; N=400; 15-17 lat; N=427

Sposób przekazywania informacji – preferencje

Wśród sposobów, w jaki dzieci i młodzież chcieliby dowiadywać się o prawach dziecka, dominują specjalne lekcje poświęcone temu tematowi oraz spotkania z ekspertami, przy czym ta druga forma zyskuje na znaczeniu w grupie 15–17-latków.

Zdaniem dzieci i młodzieży

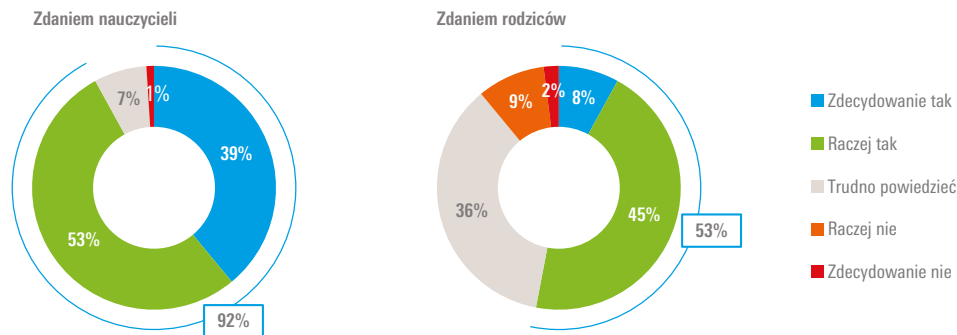

Chłopcy częściej niż dziewczęta nie chcą dowiadywać się o prawach dziecka w szkole.

P27. Czy chciałbyś/łabyś, aby była przekazywana wiedza o prawach dziecka w Twojej szkole? Możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi. 12-14 lat; N=400; 15-17 lat; N=427

Przestrzeganie praw dziecka w szkole

Zdecydowana większość nauczycieli twierdzi, że w ich szkołach prawa dziecka są przestrzegane.

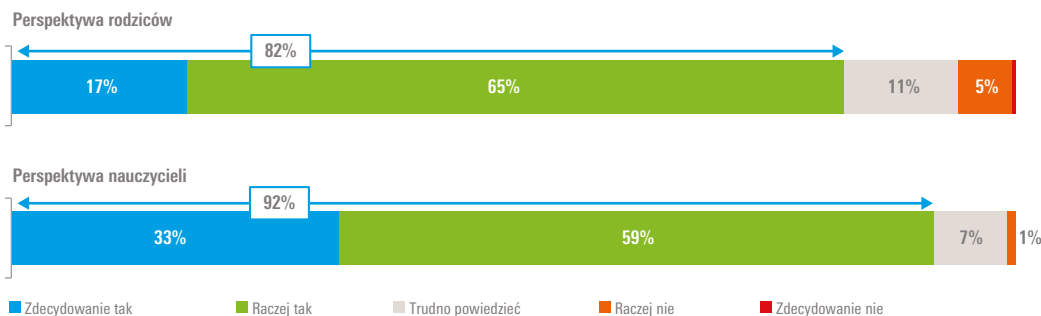
Ponad 1/3 rodziców przyznaje, że nie wie, czy prawa dziecka są przestrzegane w szkołach.

P21. Czy w Pana/i szkole prawa dziecka są przestrzegane? N=405

P13. Czy Pana/i zdaniem prawa dziecka są przestrzegane w szkołach? N=807

Bezpieczeństwo dzieci w szkole

Dziewięciu na dziesięciu nauczycieli oraz ośmiu na dziesięciu rodziców jest zdania, że dzieci są bezpieczne w szkole.

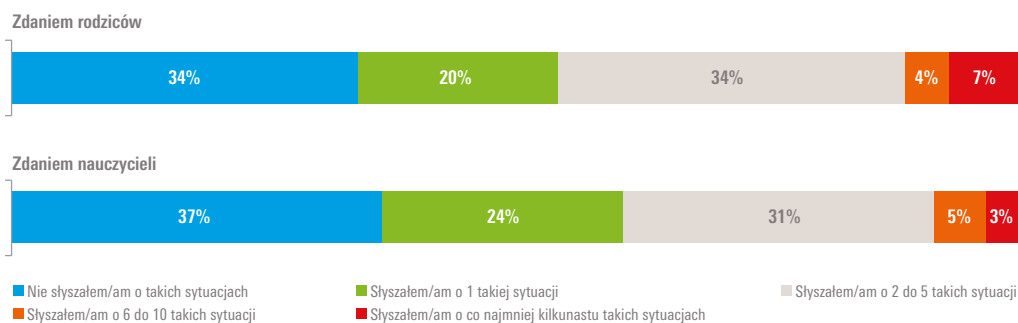
Rodzice deklarujący średni i dobry status materialny oraz znajomość praw dziecka i uważający swoje dziecko za szczęśliwe częściej udzielali odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”.

P14. Czy Pana/i dziecko czuje się bezpiecznie w szkole? N=807

P28. Czy Pana/i zdaniem uczniowie czują się bezpiecznie w Pana/i szkole? N=405

Przemoc rówieśnicza w szkole

Większość rodziców uważa, że w szkole, do której uczęszcza ich dziecko, miały miejsce przypadki przemocy rówieśniczej. Podobnego zdania są nauczyciele.

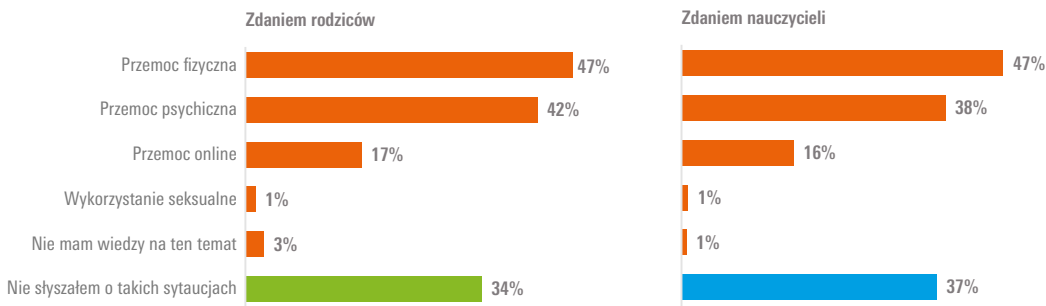
Wiedzę o przypadkach przemocy rówieśniczej częściej deklarowali rodzice dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej i gimnazjum, kobiety oraz osoby uważające, że w szkole ich dziecka jest niebezpiecznie.

P15. Czy w szkole, do której uczęszcza Pana/i dziecko, dochodzi do przemocy rówieśniczej wśród uczniów? N=807

P29. Czy w mijającym roku szkolnym w Pana/i szkole dochodziło do stosowania przemocy rówieśniczej wśród uczniów? N=405

Przemoc rówieśnicza w szkole – rodzaje

Zdaniem rodziców i nauczycieli przemoc rówieśnicza najczęściej przybiera formę przemocy fizycznej lub psychicznej.

Przemoc fizyczną w otoczeniu swoich dzieci zauważają częściej rodzice młodszych dzieci, zaś do rodziców starszych dzieci częściej docierają sygnały o przypadkach wykorzystania seksualnego.

P16. Jaki rodzaj przemocy obejmowały te sytuacje? N=807

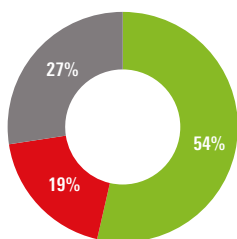
P29_A. Jaki rodzaj przemocy obejmowały te sytuacje? N=405

Zapobieganie łamaniu praw dziecka

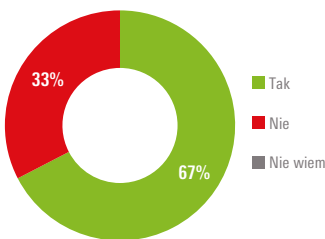
Jedynie połowa nauczycieli deklaruje, że w ich szkołach są realizowane działania mające na celu identyfikację sytuacji, w których dochodzi do łamania praw dziecka przez rodziców. Jednocześnie co trzeciemu nauczycielowi są znane przypadki łamania praw dziecka przez rodziców.

Nauczyciele

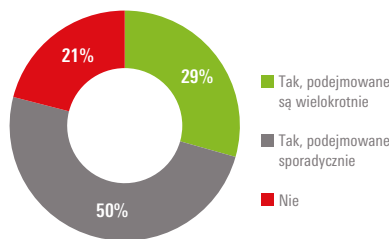
Czy szkoła realizuje działania identyfikujące łamanie praw dziecka przez rodziców?

Przypadki łamania praw dziecka przez rodziców?

Podejmowanie tematu przez nauczycieli w rozmowach z rodzicami?

Zaledwie 1/3 nauczycieli deklaruje, że w czasie rozmów z rodzicami podejmowane są tematy związane z prawami dziecka.

P32. Czy w Pana/i szkole są realizowane działania mające na celu identyfikowanie sytuacji, w których dochodzi do łamania praw dziecka przez rodziców? N=405

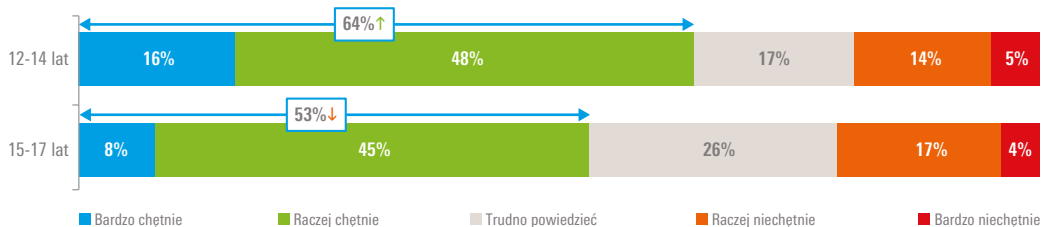
P33. Czy zna Pan/i przypadki z Pana/i szkoły, w których rodzice łamali prawa dziecka? N=405

P34. Czy podczas Pana/i rozmów z rodzicami uczniów podejmowane są kwestie, które dotyczą praw dziecka? N=405

Stosunek dzieci do szkoły

Niemal dwóch na trzech uczniów w wieku 12-14 lat chętnie chodzi do szkoły. W przypadku starszych uczniów odsetek jest znacząco niższy – jedynie co drugi uczeń chętnie chodzi do szkoły.

Zdaniem dzieci i młodzieży

Do szkoły chętniej uczęszczają dzieci młodsze, deklarujące dobry status materialny, mające dobry kontakt z matką i ojcem oraz dzieci czujące się szczęśliwe.

P5. Czy chętnie chodzisz do szkoły? 12-14 lat; N=400; 15-17 lat; N=427

Powody chętnego chodzenia do szkoły

Możliwość spotkania się z przyjaciółmi to główny czynnik wpływający na chęć chodzenia do szkoły.

Zdaniem dzieci i młodzieży

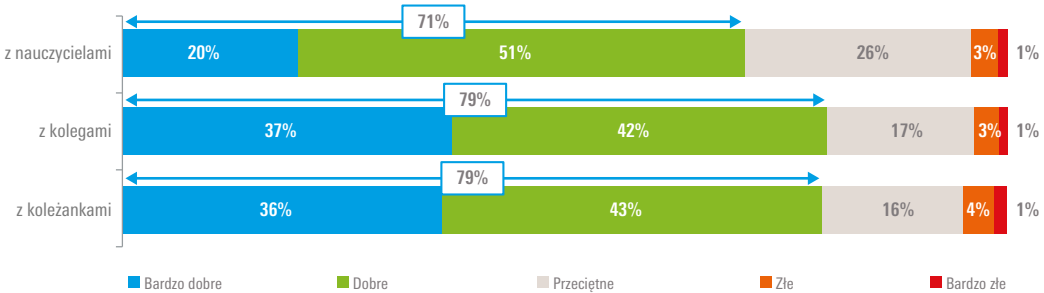
Młodszy uczniowie częściej wskazywali, że ogólnie lubią szkołę i mogą rozwijać swoje zainteresowania. Starszych uczniów częściej motywuje możliwość zdobycia wykształcenia i dobrej pracy.

Co sprawia, że chodzenie do szkoły jest dla Ciebie przyjemne? N=827

Relacje w szkole

Większość uczniów uważa, że ma dobre lub bardzo dobre relacje z nauczycielami i rówieśnikami.

Zdaniem dzieci i młodzieży

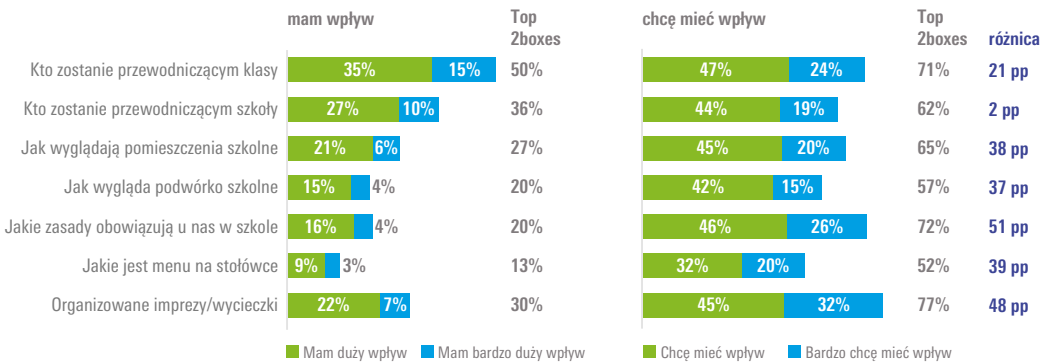
Dobre relacje z nauczycielami częściej deklarują młodszy uczniowie. Starsi częściej postrzegają je jako przeciętne. Dobre relacje z kolegami częściej mają chłopcy, natomiast dziewczęta uważają je za przeciętne. W przypadku relacji dziewcząt z koleżankami nie wystąpiła tego rodzaju zależność.

P6. Określ, jakie są Twoje relacje z nauczycielami, kolegami i koleżankami. Posłuż się, proszę, skalą od 1 do 5, gdzie 1 to „relacje są bardzo złe”, a 5 to „relacje są bardzo dobre” N=827

Decyzyjność uczniów w szkole

Dzieci i młodzież chcą mieć większy wpływ na to, co dzieje się w ich szkole, niż ma to miejsce w rzeczywistości.

Zdaniem dzieci i młodzieży

Młodszy uczniowie częściej od starszych uważają, że mają wpływ na wygląd pomieszczeń i podwórka szkolnego, zasady obowiązujące w szkole oraz menu na stołówce. Co ciekawe, również młodsze dzieci częściej od starszych chciałyby mieć większy wpływ na te aspekty szkolnego życia.

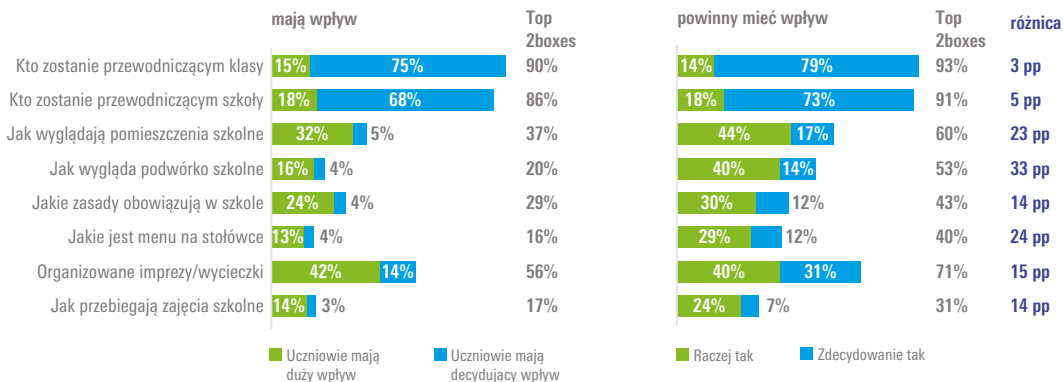
P7. Na jakie sprawy miałeś/aś wpływ w roku szkolnym? Oceń każdą sprawę na skali od 1 do 5. N=827

P8. A na które sprawy chciałbyś/ałabyś mieć wpływ? Określ na skali od 1 do 5. N=827

Decyzyjność uczniów w szkole

Nauczyciele lepiej oceniają wpływ uczniów na decyzje niemal w każdym badanym aspekcie.

Zdaniem nauczycieli

Zgadzają się jednak, że najmniejszy wpływ uczniowie mają na menu w stołówce. Ten aspekt oraz wygląd podwórka zdaniem nauczycieli powinien być bardziej zależny od uczniów.

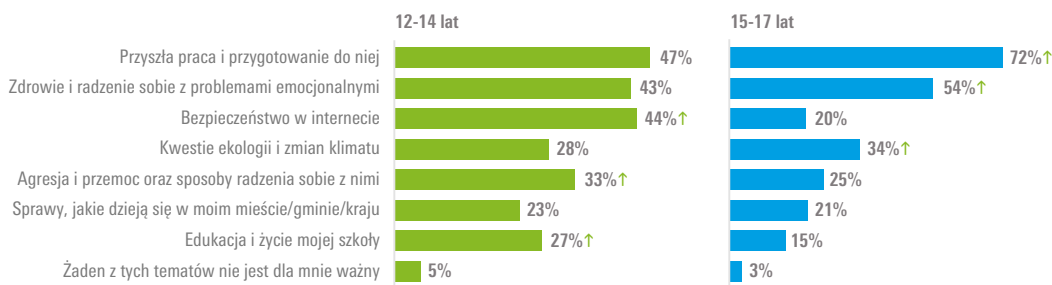
P25. Proszę określić, na ile uczniowie w Pana/i szkole mogą decydować o poniższych sprawach? Proszę posłużyć się skalą 1-5. N=827

P27. A na ile zdanie uczniów powinno być brane pod uwagę w poniższych sprawach? Proszę posłużyć się skalą 1-5. N=827

Tematy istotne dla dzieci

Przygotowanie do przyszłej pracy oraz radzenie sobie z problemami emocjonalnymi to tematy najważniejsze dla dzieci i młodzieży. Młodzież dużą wagę przywiązuje także do ekologii i zmian klimatu.

Zdaniem dzieci i młodzieży

Dziewczęta częściej interesują się zdrowiem i emocjami, chłopcy zaś sprawami dotyczącymi się w ich miejscu zamieszkania i bezpieczeństwem w internecie.

Edukacją i życiem szkoły interesują się częściej uczniowie chętnie do niej uczęszczający, a przygotowaniem do pracy i zdrowiem uczniowie szkół średnich.

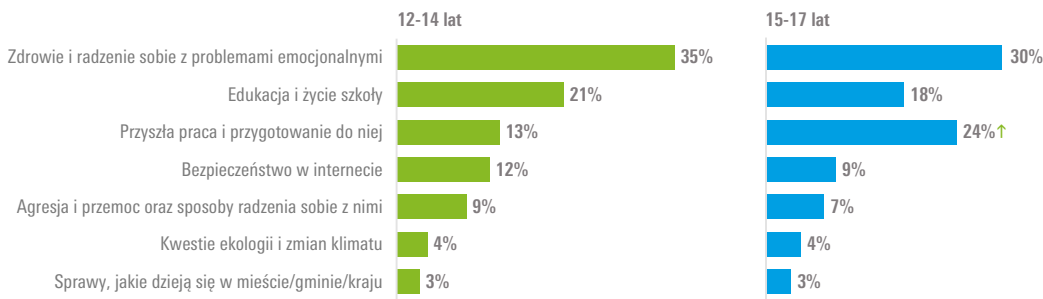
Brak zainteresowania którymkolwiek z tematów przejawiają częściej dzieci z najuboższych rodzin.

P36. Które z poniższych tematów są ważne dla Ciebie i chciałbyś/łabyś więcej się o nich dowiedzieć? Wybierz maksymalnie 3 tematy. 12-14 lat N=400; 15-17 lat N=427

Tematy istotne dla dzieci

Według rodziców, dzieci i młodzież najczęściej zainteresowana jest radzeniem sobie z problemami emocjonalnymi, życiem szkoły i przyszłą pracą.

Perspektywa rodziców – najważniejszy temat

U rodziców nie odnotowano zróżnicowania tematów istotnych ze względu na wiek dziecka.

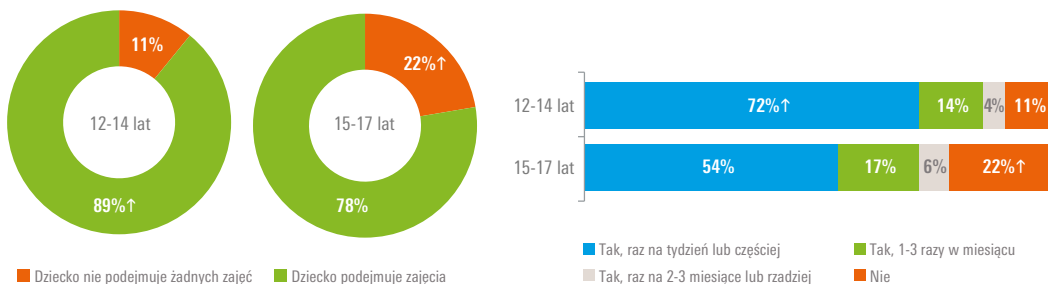
Według rodziców zainteresowanie dzieci zmianami klimatycznymi jest niewielkie, natomiast wśród młodzieży jest to trzeci najważniejszy temat. Rodzice przeceniają natomiast zainteresowanie edukacją, która wśród dzieci zajęła ostatnie miejsce.

P34. Który z poniższych tematów Pana/i zdaniem jest najważniejszy dla Pana/i dziecka? 12-14 lat N=404; 15-17 lat N=403

Udział w zajęciach pozaszkolnych

Większość dzieci i młodzieży uczestniczy w zajęciach pozaszkolnych choć wraz z wiekiem odsetek ten maleje.

Perspektywa rodziców

Dzieci rodziców z miast powyżej 100 tys. mieszkańców częściej uczestniczą w jakichkolwiek zajęciach dodatkowych niż dzieci mieszkające na obszarach wiejskich i w miastach do 5 tys. mieszkańców.

Brak uczestnictwa częściej spotykany jest u dzieci najuboższych rodziców, osób z wykształceniem podstawowym i zawodowym oraz osób nieaktywnych zawodowo.

Rodzice twierdzący, że ich dziecko jest szczęśliwe, częściej niż pozostali posyłają je na zajęcia dodatkowe.

P35. Czy Pana/i dziecko podejmuje dodatkowe aktywności pozaszkolne, np. udział w zajęciach sportowych, warsztatach, kołach zainteresowań? 12-14 lat N=404; 15-17 lat N=403

Powody braku aktywności pozaszkolnej

Zdaniem rodziców głównym powodem nieuczestniczenia dzieci w zajęciach dodatkowych jest brak zainteresowania tego typu aktywnością oraz przeciążenie nauką.

Perspektywa rodziców

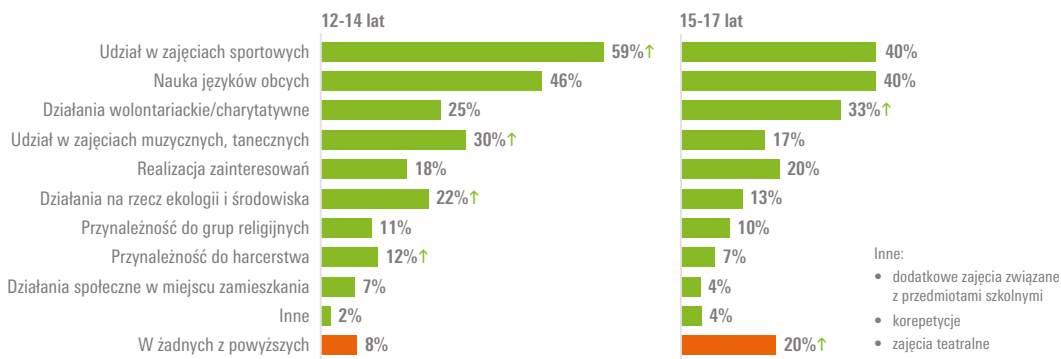
Kobiety oraz mieszkańcy wsi i miast do 5 tys. mieszkańców częściej twierdzą, że barierą uczestniczenia dziecka w zajęciach pozaszkolnych jest duża odległość miejsca zajęć od miejsca zamieszkania.

P36. Dlaczego Pana/i dziecko nie podejmuje dodatkowych aktywności pozaszkolnych? Możliwość wielu odpowiedzi. N=807

Zajęcia pozaszkolne – doświadczenia

Zajęcia sportowe i nauka języków obcych to dwie najczęściej wybierane przez dzieci formy zajęć pozaszkolnych.

Zdaniem dzieci i młodzieży

Chłopcy częściej uczestniczą w zajęciach sportowych, natomiast dziewczęta w działaniach wolontariackich oraz zajęciach muzycznych.

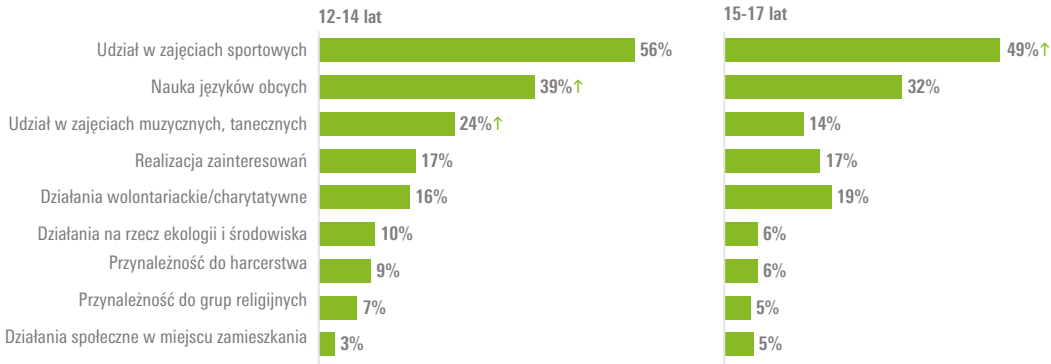
Dzieci uczestniczące w jakichkolwiek zajęciach dodatkowych częściej deklarują, że są szczęśliwe. Brak uczestnictwa ma miejsce przeważnie wśród dzieci z rodzin wielodzietnych, tj. trójka rodzeństwa i więcej.

P37. W których zajęciach pozaszkolnych uczestniczyłeś/aś w ostatnim roku szkolnym? Możesz wskazać kilka odpowiedzi. 12-14 lat; N=400; 15-17 lat; N=427

Zajęcia pozaszkolne – doświadczenia

Rodzice rzadziej niż dzieci wskazywali, że najmłodszy członek rodziny uczestniczą w działaniach na rzecz ekologii oraz w działaniach charytatywnych.

Perspektywa rodziców

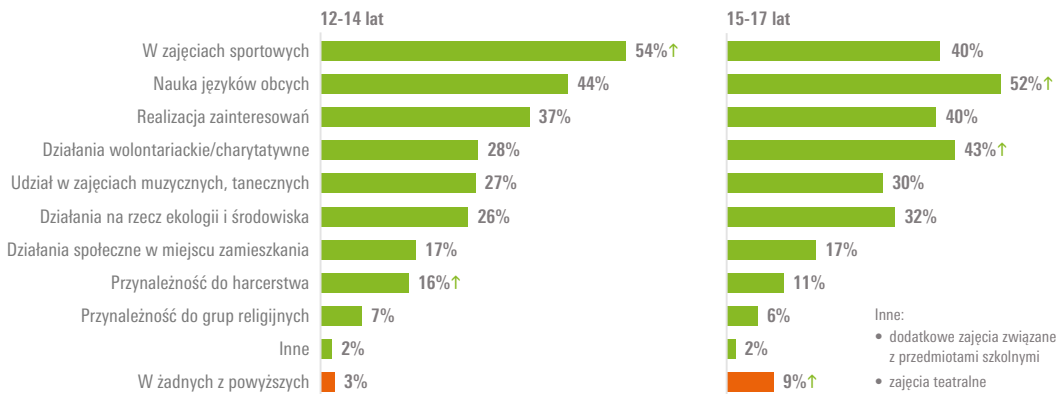

P37. Jakie dodatkowe aktywności pozaszkolne podejmuje Pana/i dziecko? Możliwość wielu odpowiedzi 12-14 lat; N=404; 15-17 lat; N=403

Najciekawsze zajęcia pozaszkolne

Dzieci i młodzież, gdyby mogły wybrać dowolne zajęcia dodatkowe, to najczęściej byłyby to zajęcia sportowe, nauka języków obcych oraz realizacja zainteresowań. 15-17-latkowie chcieliby także angażować się w działania wolontariackie.

Zdaniem dzieci i młodzieży

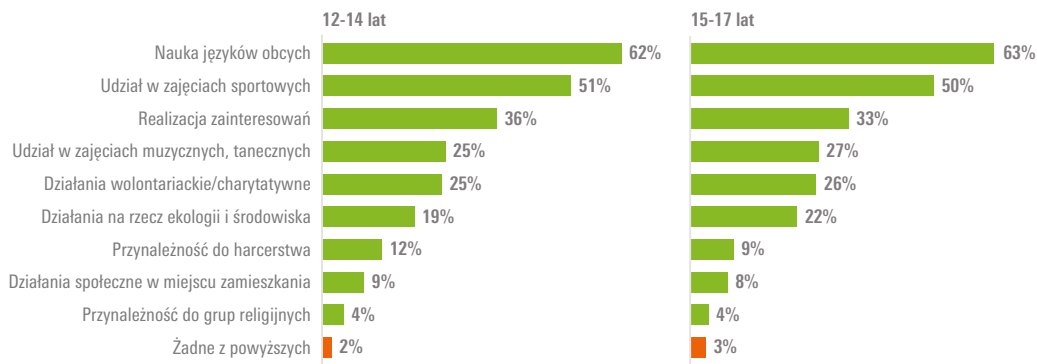
Chłopcy chcą częściej uczestniczyć w zajęciach sportowych, natomiast dziewczęta w wolontariackich, muzycznych i na rzecz ekologii. Dzieci z najuboższych rodzin częściej nie chcą uczestniczyć w żadnych zajęciach.

P38. A gdybyś miał/a możliwość zaangażowania się w jakiegokolwiek działania, to co by to było? Wskaż wszystkie działania, które chcesz kontynuować w kolejnym roku lub chciałbyś/aś zacząć. 12-14 lat; N=400; 15-17 lat; N=427

Najciekawsze zajęcia pozaszkolne

Dzieci chcą angażować się w inne zajęcia niż młodzież, jednak rodzice wydają się nie dostrzegać tych różnic – niezależnie od wieku chcieliby angażować swoje pociechy w te same zajęcia.

Perspektywa rodziców

Rodzice, którzy nie chcieliby posłać dziecka na żadne zajęcia, nawet w przypadku nieograniczonej ich dostępności, to częściej osoby o wykształceniu zawodowym, nieznające praw dziecka.

P38. Proszę sobie wyobrazić sytuację, w której w Pana/i najbliższym otoczeniu dostępne są wszelkie możliwe aktywności pozaszkolne dla dzieci i korzystanie z nich nie wiąże się z dodatkowymi wydatkami czy utrudnieniami. W jakie aktywności pozaszkolne chciałby/aby Pan/i zaangażować swoje dziecko? Proszę wskazać maksymalnie 3 aktywności. 12-14 lat; N=404; 15-17 lat;

Prawa dziecka z perspektywy nauczycieli

Nauczyciele stanowią grupę zawodową, na której spoczywa ciężar edukowania dzieci, ale również przekazywania wartości obywatelskich czy kształtowania kompetencji społecznych i zawodowych uczniów. Prawa dziecka są dla nich naturalnym komponentem wiedzy pedagogicznej oraz wpływają bezpośrednio na ich codzienną pracę z dziećmi i młodzieżą. Nie bez znaczenia jest więc to, czy nauczyciele posiadają wiedzę w zakresie praw dziecka, czy wiedza ta jest wystarczająca i w jaki sposób ją przekazują swoim uczniom.

W badanej grupie nauczycieli większość deklaruowała, że w czasie swoich studiów spotkała się z treściami o prawach dziecka. Niestety, niecała połowa jest zdania, że uzyskana wiedza jest wystarczająca. Oznacza to, że istnieje potrzeba albo zmiany programu kształcenia przyszłych pedagogów, albo stworzenia dodatkowych form wsparcia w tym zakresie. Jednocześnie większość nauczycieli uwzględnia w swojej pracy dydaktycznej tematy związane z prawami dziecka. Najczęściej wykorzystują do tego przestrzeń w czasie godziny wychowawczej oraz w ramach przedmiotów humanistycznych czy zajęć prowadzonych przez pedagogów szkolnych. Treści, które są poruszane podczas tych zajęć, obejmują przede wszystkim rozumienie praw dziecka w życiu codziennym oraz przekazywanie informacji o instytucjach świadczących pomoc dzieciom i młodzieży.

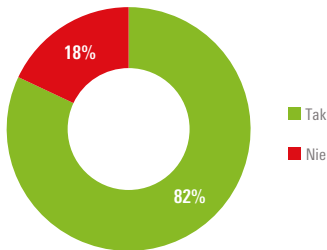
Podkreślić należy, że ponad połowa nauczycieli deklaruje, iż często w swojej pracy dydaktycznej uwzględnia treści dotyczące praw dziecka. Dzieci, niestety, nie dostrzegają tej zależności. Możliwe, że wynika to z braku lub ograniczonego komunikatu nauczyciela, iż poruszane w czasie lekcji tematy wiążą się bezpośrednio z prawami dziecka. Jeśli natomiast chodzi o efekty edukacji o prawach dziecka, to zdaniem nauczycieli do najważniejszych należy zaliczyć: zwiększanie świadomości dzieci w zakresie ich praw, nabycie umiejętności korzystania z tych praw, kształtowanie przyjaznej atmosfery w szkole oraz postawy otwartości na innych. Co dziesiąty nauczyciel jednocześnie uważa, że edukowanie o prawach dziecka może wpływać na okazywanie aroganckich postaw przez dzieci oraz na prezentowanie niewłaściwych wzorców zachowania.

Treści o prawach dziecka na studiach

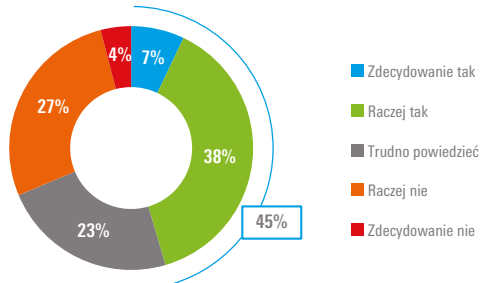
Zdecydowana większość nauczycieli miała styczność z treściami o prawach dziecka podczas studiów jednak mniej niż połowa nauczycieli uważa, że wiedza przekazana podczas studiów była wystarczająca.

Nauczyciele

Czy na etapie studiów spotkał/a się Pan/i z treściami o prawach dziecka?

Czy wiedza o prawach dziecka przekazana podczas studiów była wystarczająca?

Nauczyciele ze stażem pracy ponad 20 lat, uczący w szkołach niepublicznych częściej nie mieli styczności z treściami o prawach dziecka podczas studiów.

P1. Czy na etapie przygotowania do pracy nauczyciela lub pedagoga, np. podczas studiów pedagogicznych lub studiów przedmiotowych o specjalności nauczycielskiej, spotkał/a się Pan/i z treściami o prawach dziecka? N=405;

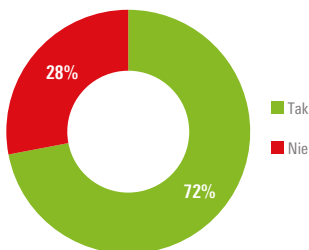
P2. Czy wiedza o prawach dziecka, która została przekazana podczas studiów, była w Pana/i ocenie wystarczająca? N=405

Prawa dziecka w pracy dydaktycznej

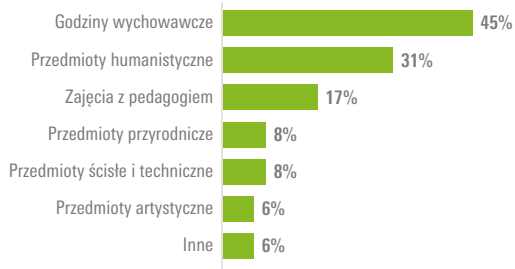
Ponad 70% badanych nauczycieli deklaruje, że w swojej pracy dydaktycznej uwzględnia tematy związane z prawami dziecka. Najczęściej ma to miejsce podczas godziny wychowawczej oraz na przedmiotach humanistycznych.

Nauczyciele

Czy w swojej pracy dydaktycznej uwzględnia Pan/i tematy związane z prawami dziecka?

W ramach jakich przedmiotów?

P15. Czy w swojej pracy dydaktycznej uwzględnia Pan/i tematy związane z prawami dziecka? N=405

P15_A. W ramach jakich przedmiotów porusza Pan/i prawa dziecka? N=405

Częstotliwość poruszania tematyki praw dziecka

Co szósty nauczyciel deklaruje, że uwzględnia „często” lub „bardzo często” tematykę praw dziecka w swojej pracy.

Zdania nauczycieli i uczniów dotyczące poruszania tematyki praw dziecka w szkole są podzielone – jedynie co trzeci uczeń dostrzega te treści „często” lub „bardzo często” w programie nauczania.

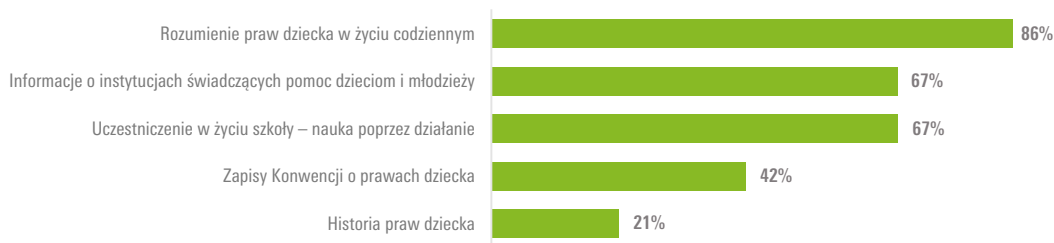
P16. Jak często uwzględnia Pan/i w swojej pracy tematy praw dziecka? N=405

P25. Jak często informacje o prawach dziecka były przekazywane w Twojej szkole w ostatnim roku? N=827

Treści przekazywane uczniom

Nauczyciele najczęściej przekazują uczniom informacje, o tym jak rozumieć prawa dziecka w życiu codziennym oraz o instytucjach świadczących pomoc dzieciom i młodzieży.

Nauczyciele

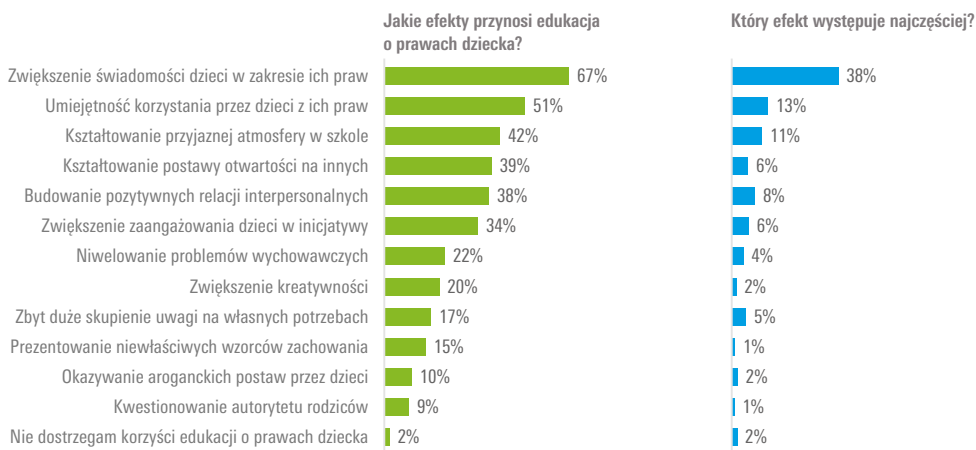

P17. Jakie treści o prawach dziecka przekazał/a Pan/i uczniom w mijającym roku szkolnym? N=405

Efekty edukacji o prawach dziecka

Zdaniem nauczycieli **główne efekty** płynące z edukacji o prawach dziecka to: **zwiększenie świadomości dzieci w zakresie ich praw, umiejętność korzystania dzieci z ich praw oraz kształtowanie przyjaznej atmosfery w szkole.**

Nauczyciele

Co dziesiąty nauczyciel uważa, że efektem edukacji o prawach dziecka jest okazywanie aroganckich postaw przez dzieci oraz kwestionowanie autorytetu rodziców.

P23. Jakie efekty Pana/i zdaniem przynosi edukacja o prawach dziecka? Proszę wybrać maksymalnie 5 odpowiedzi. N=405

P24. A który ze wskazanych efektów Pana/i zdaniem występuje najczęściej? N=405

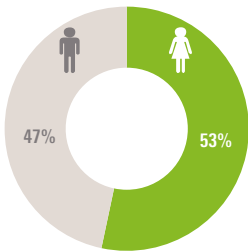
A young girl with long brown hair, wearing a white floral dress with a pink strap, is holding up a large blue paper cutout of a person. The cutout has a yellow triangle on its chest. The background is a blurred indoor setting with green and red elements.

Demografia

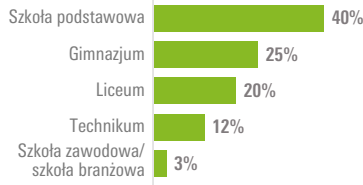

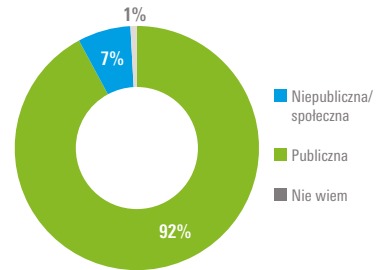
płeć

szkoła

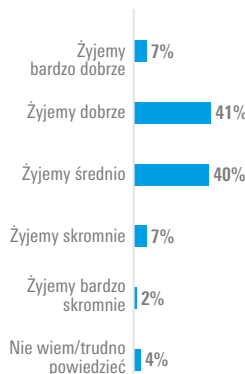
status szkoły

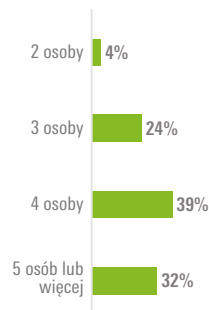
miejsce zamieszkania

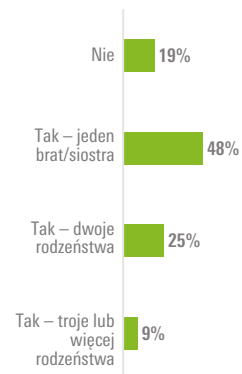
sytuacja materialna

liczba osób w gosp. domowym

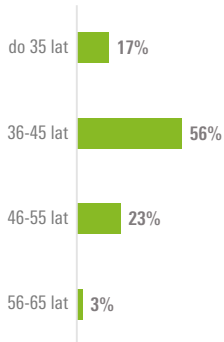
rodzeństwo

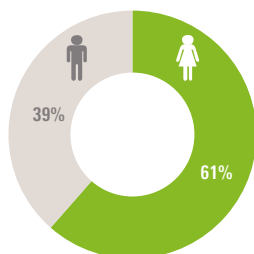
Demografia – rodzice

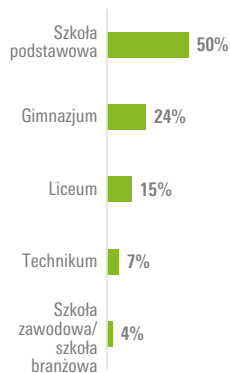
wiek

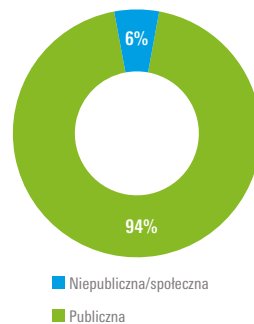
płeć

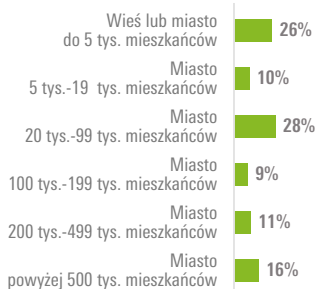
szkoła dziecka

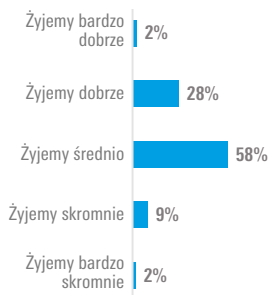
status szkoły

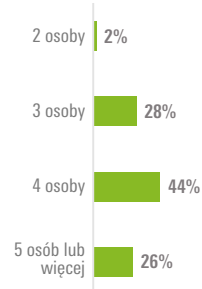
miejsce zamieszkania

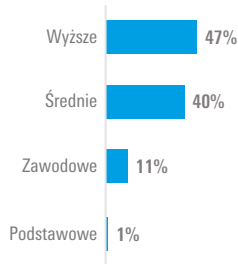
sytuacja materialna

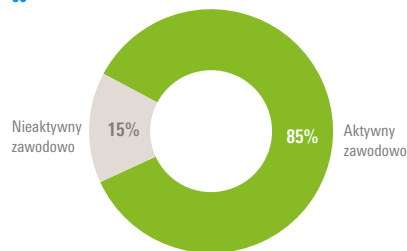
liczba osób w gosp. domowym

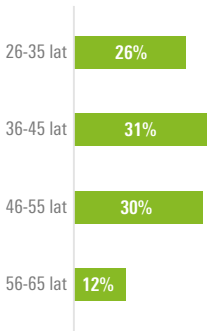
wykształcenie

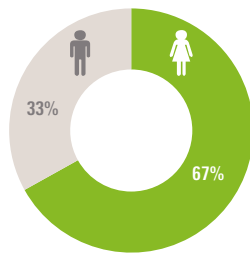
sytuacja zawodowa

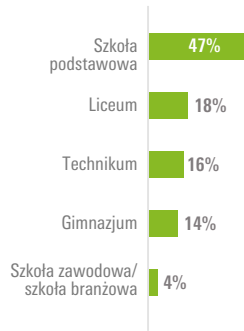
wiek

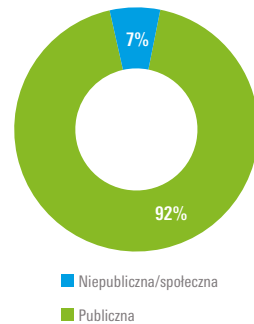
płeć

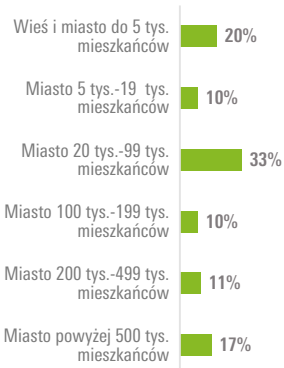
szkoła

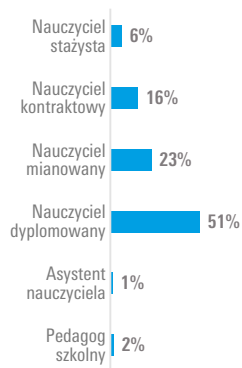
status szkoły

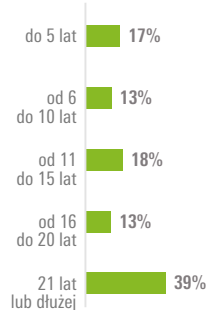
miejsce zamieszkania

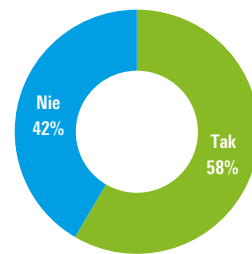
stanowisko

staż pracy

wychowawstwo

dla każdego dziecka

ISBN 978-83-950808-5-2

Stowarzyszenie Polski Komitet Narodowy
Funduszu Narodów Zjednoczonych
na Rzecz Dzieci – UNICEF

ul. Rolna 175D
02-729 Warszawa

unicef@unicef.pl

www.unicef.pl